

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

De verantwoordelijkheid van de verleider op grond van art. 1382 B.W.B.

Deze korte studie is gewijd aan de vraag of de vrouw tegen de man met wie zij, buiten elk huwelijk, geslachtsbetrekkingen heeft onderhouden, schadevergoeding zal kunnen vorderen wegens het bestaan van die betrekkingen en onder welke voorwaarden.

1. — Een van de fundamentele principes van ons recht is het principe van de vrijheid van de persoon dat eenieder toelaat vrijelijk over zijn persoon te beschikken.

Het is uitgaande van dit principe, dat de wetgever de intieme betrekkingen buiten de banden van het huwelijk niet verboden heeft.

Anderzijds nochtans kent de wet aan dergelijke betrekkingen geen wettelijke gevolgen toe en erkent enkel het huwelijk als een juridische toestand.

De geslachtelijke betrekkingen tussen twee personen buiten het huwelijk brengen dus geen wettelijke gevolgen met zich mede en kunnen evenmin het voorwerp uitmaken van een contract. Daaruit volgt dat die betrekkingen enkel aanleiding kunnen geven tot schadevergoeding indien zij in hoofde van een der partijen een delictueel of een quasi-delictueel karakter dragen en zulks op grond van artikel 1382 B.W.B.

Opdat artikel 1382 B.W.B. toepasselijk zou zijn, zal het nodig zijn dat de vrouw bewijst dat zij een schade heeft geleden, dat er een fout bestaat in hoofde van de man en dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen de fout van de man en de schade door haar geleden.

Van die drie bewijspunten zal doorgaans het bewijs van de fout in hoofde van de man de meeste moeilijkheden opleveren. De fout wordt inderdaad nooit vermoed en het is degene die ze inroep welke er het bewijs zal moeten van aanbrengen.

Waarin zal in casu de fout van de man kunnen bestaan?

2. — Eerst en vooral dient gezegd dat het enkel

bestaan van geslachtelijke betrekkingen tussen twee personen, die niet met elkander zijn gehuwd, principieel niet kan dienen als basis voor een eis tot schadevergoeding van een der partijen tegen de andere (1). Dit is zelfs waar indien de vrouw tengevolge van de betrekkingen zwanger is geworden (2).

Inderdaad moet worden verondersteld dat de betrekkingen het resultaat zijn van de wederzijds vrij gegeven toestemming der partijen en dat die toestemming van alle wilsgebrek is ontbloot (3).

Volenti non fit injuria : de vrouw wist waaraan ze zich blootstelde en heeft desniettemin de betrekkingen met al hun gevolgen gewild. De betrekkingen zijn dan aangeknoopt ten gevolge van een gemeenzame fout der partijen en de vrouw is niet gerechtigd om in rechte de prijs van haar wangedrag te komen vorderen (4). Zij draagt de gevolgen van haar fout en het is zonder belang dat, van de twee, zij de grootste schade ondervindt (5).

3. — Deze oplossing, welke tegenover de zwangere vrouw misschien enigszins onrechtvaardig kan schijnen, geldt nochtans alleen wat betreft de schadevergoeding die de vrouw, onverminderd artikel 340c B.W.B., vordert op grond van artikel 1382 B.W.B. Indien uit de betrekkingen een kind geboren werd, zal de vrouw voor zich zelf de kraamkosten en het onderhoud gedurende vier weken kunnen bekomen en voor het kind een jaarlijks pensioen voor zijn onderhoud en opvoeding totdat het de leeftijd van achttien jaar zal bereikt hebben.

Daartoe moet de vrouw geen enkele fout in hoofde van de man bewijzen : het zal volstaan het bewijs te leveren op een van de bij artikel 340b B.W.B. bepaalde wijzen dat de man met haar betrekkingen heeft gehad tijdens de wettelijke periode der bevruchting.

4. — Indien nochtans het enkel bestaan van geslachtelijke betrekkingen geen basis kan vormen om

op grond van artikel 1382 B.W.B. schadevergoeding te eisen, zal de vrouw die schadevergoeding wel kunnen bekomen wanneer de aanknopng der betrekkingen het gevolg is van een verleiding uitgaande van de man, m.a.w. wanneer de val van de vrouw vreemd is aan elke vrije toestemming of vrijwillig instemmen en te wijten is aan de bedrieglijke handelingen van de man, die slechts daardoor tot zijn doel gekomen is of, anders gezegd, wanneer het aandeel van ieder der partijen, afzonderlijk genomen, zó ongelijk is dat een van de twee eerder als slachtoffer dan wel als medeplichtige van de andere voorkomt (6).

Overeenkomstig de algemene regel « *actori incumbit probatio* » is het de vrouw welke zal moeten bewijzen dat er werkelijk verleiding is geweest. Elke daad van de mens wordt trouwens vermoed uit vrije wil gesteld te zijn en degene die een wilsgebrek inroept, moet het dan ook bewijzen.

Het al dan niet bestaan van de verleiding is een feitelijke kwestie, waarover de rechtbank in elk afzonderlijk geval soeverein zal beslissen.

Er zal verleiding bestaan o.a.:

1) wanneer de man misbruik heeft gemaakt van zijn gezag, zijn leeftijd, zijn sociale stand, zijn hoedanigheid van meester, zijn grote fysieke sterkte en meerdere ondervinding, van de onschuld en gebrek aan ondervinding van het slachtoffer om tot de geslachtsbetrekkingen te komen (7);

2) wanneer de man slechts door bedrieglijke huwelijksbelofte tot zijn doel gekomen is (8).

Opdat de verleiding echter in dit geval zou bestaan en aanleiding geven tot schadevergoeding, is het nodig te bewijzen:

- 1° dat de huwelijksbelofte de betrekkingen is voorafgegaan;
- 2° dat de huwelijksbelofte de determinerende factor tot de betrekkingen is geweest (9).

De huwelijksbelofte die werd gedaan nadat de betrekkingen werden aangeknoopt, komt niet in aanmerking (10).

5. — Op zich zelf zal de niet-uitvoering van een huwelijksbelofte nooit aanleiding kunnen geven tot schadevergoeding.

De huwelijksbelofte brengt inderdaad geen contract tot stand en kan dienvolgens geen verbintenis scheppen iets te doen, verbintenis die in geval van niet-ervulling recht zou geven op schadevergoeding (artikel 1142 B.W.B.). Het huwelijk is immers buiten de handel en de toestemming tot het huwelijk moet volledig vrij kunnen gegeven worden op het ogenblik zelf van de voltrekking der plechtigheid voor de ambtenaar van de burgerlijke stand. Het is trouwens om die reden dat de wetgever het huwelijk met zoveel plechtige pleegvormen heeft omringd. Elke overeenkomst welke er zou toe strekken aan de verlovng of de huwelijksbelofte het karakter te geven van een burgerrechtelijke verbintenis is dan ook nietig (11).

De huwelijksbelofte kan dus steeds, en zelfs éézijdig, verbroken worden zonder dat de verbreking als een fout zal beschouwd worden of als de tekortkoming aan een contractuele verplichting, die een

vordering tot schadevergoeding zouden kunnen gronden.

Nochtans zal de verbreking der huwelijksbelofte wel aanleiding kunnen geven tot schadevergoeding indien de verbreking ontijdig geschiedt of in omstandigheden die op zich zelf een fout in hoofde van de verbreker uitmaken. In zulk geval echter is de oorzaak van de schadevergoeding niet te vinden in de verbreking zelf, maar wel in de omstandigheden die de verbreking omringen en deze laatste doen ontaarden in een quasi-delict (artikel 1382 B.W.B.).

De rechtspraak neemt aldus eensgezind aan dat de verbreking der huwelijksbelofte een vordering tot schadevergoeding kan wettigen wanneer o.a.:

1) een der verloofden beslist heeft af te breken, doch nalaat zijn beslissing te laten kennen aan de andere partij en aldus nutteloos de staat van verlovng een zekere tijd heeft laten voortduren (12);

2) de huwelijksbelofte gedaan werd zonder het inzicht ze uit te voeren of met bedrieglijk opzet, b.v. om iemand te verleiden (8), (9), (13);

3) de verbreking geschiedt op een voor de andere partij beledigende wijze of aan de verbreking een beledigende ruchtbaarheid gegeven wordt (14);

4) de verbreking op het laatste ogenblik plaats heeft zonder dat daartoe gegronde redenen zijn, zodat de houding van de verbreker als onhoeffelijk en ongerechtvaardigd voorkomt (15).

Zekere rechtspraak gaat verder en oordeelt dat er een fout bestaat zodra de verbreking plaats heeft zonder grondige reden (16).

Wij menen dat dit standpunt verkeerd is en wel om een dubbele reden:

1) een *juridische*: Deze zienswijze komt ten slotte neer op het beschouwen van de verlovng of de huwelijksbelofte als een contract (17), dan wanneer diezelfde rechtspraak zegt dat ze geen contract tot stand brengen.

Indien immers de verlovng een contract ware, zou er evenmin schadevergoeding verschuldigd zijn wanneer de verbreking gemotiveerd is door gewichtige redenen (18).

Deze opinie is dus rechtstreeks in strijd met de door de rechtspraak algemeen aangenomen zienswijze omtrent het karakter van de verlovng;

2) een *practische*: De verlovng heeft tot doel de toekomstige echtgenoten toe te laten elkaar beter te leren kennen en vast te stellen of de ontworpen vereniging gelukkig kan zijn. Indien de verbreking, op gevaar van schadevergoeding, moet gemotiveerd zijn door gewichtige redenen, zullen tal van huwelijken gesloten worden met een zekere tegenzin of onverschilgheid en uit vrees voor een vordering tot schadevergoeding.

Is het niet beter dat een verlovng of huwelijksbelofte verbroken wordt dan dat een ongelukkig huwelijk gesloten wordt?

6. — Tot slot is het toekennen van schadevergoeding in geval van verleiding of foutieve verbreking der huwelijksbelofte een toepassing van de « *théorie de l'abus des droits* ». Deze theorie kan samengevat worden als volgt: elk persoon heeft de faculteit de rechten uit te oefenen die hij bezit, doch deze uit-

oefening van rechten is beperkt door de gelijkaardige rechten van de andere personen die op een gelijke vrijheid aanspraak kunnen maken, m.a.w. men mag zijn rechten uitoefenen, doch niet om op nutteloze of opzettelijke wijze de gelijkaardige rechten van andere personen te krenken en hun aldus schade te berokkenen.

Aldus is eenieder gerechtigd om over zijn persoon te beschikken en vrijelijk geslachtsbetrekkingen te onderhouden, zelfs buiten elk huwelijk, doch dat recht mag niet voor gevolg hebben dat men de vrijheid van een ander persoon om al dan niet in intieme betrekkingen toe te stemmen zou belemmeren en deze persoon tegen zijn vrije wil in tot die betrekkingen te brengen.

Elkeen heeft het recht zich te verloven, doch men mag zich niet verloven met bedrieglijk opzet of zonder het inzicht de verloving te laten volgen door een huwelijk.

Eenieder heeft het recht de verloving of huwelijksbelofte te verbreken, doch dit mag niet geschieden op een wijze die voor een ander persoon krenkend of eerrovend is of hem met opzet of door nalatigheid schade berokkent.

7. — Hoe zal de huwelijksbelofte bewezen worden?

Zekere auteurs en rechtspraak zijn de mening toegedaan dat de huwelijksbelofte slechts mag bewezen worden door een geschrift (artikel 1341 B.W.B.) of dat toch minstens een begin van schriftelijk bewijs moet voorhanden zijn (artikel 1347 B.W.B.) (19).

Deze zienswijze schijnt ons verkeerd toe.

Inderdaad, vermits de huwelijksbelofte geen burgerrechtelijke verbintenis uitmaakt maar enkel een feit is, dat hoogstens een morele verplichting kan scheppen, zijn artikelen 1341 en 1347 B.W.B. ter zake niet toepasselijk en zal de huwelijksbelofte door alle middelen, getuigen inbegrepen, mogen bewezen worden (20).

Trouwens, zelfs indien men de bestreden stelling aannam, moet men bekennen dat de toekomstige echtgenoten in de zedelijke onmogelijkheid verkeren om elkander een geschrift te vragen, want zulks zou ongetwijfeld de wederzijdse verhouding in aanzienlijke mate verkoelen en een verwijdering voor gevolg hebben (artikel 1348 B.W.B.) (21).

8. — Samengevat, kan men dus zeggen dat een actie tot schadevergoeding op grond van geslachtelijke betrekkingen zal kunnen ingesteld worden telkens een persoon tot die betrekkingen is gebracht ten gevolge van een wilsgebrek veroorzaakt door de bedrieglijke handelwijze of de kuiperijen van de andere partij.

In alle andere gevallen kunnen de intieme betrekkingen geen schadevergoeding wettigen.

André TILLEKAERTS,

Advocaat te Gent.

(1) De Page, *Traité élémentaire de dr. civ. belge*, t. II, n° 941 et note; De Page, *Traité élémentaire de dr. civ. belge*, t. I, n° 1198; Nîmes, 18-1-1901, S. 1902.2.206; P. B. t. 96 v° Séduction n° 7 et 13; Beroep Montpellier, 22-10-1934, Gaz. Pal. 1934, 12, p. 882; Beroep Liège, 3-3-1938, Jur. Liège 1938, 24, p. 185; Beroep Liège, 17-3-1938, Jur. Liège 1938, 25, p. 194.

(2) Bourges, 6-6-1881, Amiens, 1-12-1882, S. 1882.2.149; P. B. t. 96 v° Séduction n° 7; Trib. Seine, 15-1-1903; J. T. 1903, 828; Rb. Liège 19-1-1904, Pas. 1904, III, 106; Rb. Hasselt, 28-3-1906, B. J. 1906, 496; Rb. Brussel, 17-4-1909, P. P. 1909, 622; Beroep Nîmes, 25-6-1934, Dall. Hebd. 1934, 32, p. 502; Beroep Angers, 19-11-1935, Dall. Hebd. 1936, 5, p. 75.

(3) Rb. Nîmes, 18-3-1901, S. 1902.2.206.

(4) Rb. Nîmes, 18-3-1901, S. 1902.2.206; Rb. Seine, 15-1-1903, J. T. 1903, 828; Rb. Liège, 19-1-1904, Pas. 1904, III, 106; Rb. Hasselt, 28-3-1906, B. J. 1906, 496; Beroep Nîmes, 25-6-1934, Dall. Hebd. 1934, 32, p. 502; Beroep Angers, 19-11-1935, Dall. Hebd. 1936, 5, p. 75.

(5) P. B. t. 96, v° Séduction n° 7.

(6) De Page, *Tr. élém. dr. civ. b. t. II*, n° 941 et note; De Page, *Tr. élém. dr. civ. b. t. I*, n° 1198; Planiolet et Ripert, t. II, n° 976; Rb. Nîmes, 18-3-1901, S. 1902.2.206; Rb. Hasselt, 26-2-1902, J. T., 1902, 556; Liège, 26-10-1933, P. P. 1933, n° 419; P. B. t. 96, v° Séduction n° 7, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 29, 30; Beroep Liège, 17-3-1938, Jur. Liège 1938, p. 194.

(7) Nîmes, 18-3-1901, S. 1902.2.206; Bourges, 6-6-1881 en Amiens, 1-12-1882, S. 1882.2.149; Tournai, 21-7-1913 (mot.) Pas. 1914, III, 9; Rb. Mons, 2-5-1930, Rev. Gén. Ass. Resp. 1933, 1127 et note; Montpellier, 2-6-1932, P. P. 1933, 313; Cass. fr. 21-6-1932, P. P. 1933, 313; Cass. fr. 21-6-1933, Gaz. Pal. 1933, 10, p. 539; Beroep Montpellier, 22-10-1934, Gaz. Pal. 1934, 12, p. 882; Beroep Angers, 19-11-1935, Dall. Hebd. 1936, 5, p. 75.

(8) Beroep Liège, 10-11-1909, Pas. 1910, II, 147; Code civ. Fuzier-Herman, t. III, art. 1382, n° 2157; Req. fr. 17-7-1911, D. 1915.1.52; Nîmes, 18-3-1901, S. 1902.2.206; Beroep Brussel, 24-6-1912, Pas. 1912, II, 245; Rb. Audenarde, 30-7-1912, B. J. 1912, 1302; Rb. Tournai, 21-7-1913, Pas. 1914, III, 9; Rb. Brussel, 20-2-1932, Rev. Gén. Ass. Resp. 1932, 1014 (implic.); Beroep Montpellier, 22-10-1934, Gaz. Pal. 1934, 12, p. 882; Beroep Liège, 17-3-1938, Jur. Liège 1938, p. 194.

(9) Code civ. Fuzier-Herman, t. III, art. 1382, n° 2131, 2157, 2226; Req. fr. 17-7-1911, D. 1915, I, 52 en noot; Noot onder Nîmes, 18-3-1901, S. 1902, II, 206; Bourges, 6-6-1881 en Amiens, 1-12-1882, S. 1882, II, 149; P. B. t. 96, v° Séduction n° 17, 18, 20, 22, 28; Rb. Gent, 15-3-1899, P. P. 1900, 617; Rb. Brussel, 31-10-1899, Pas. 1900, III, 70; Rb. Tournai, 21-7-1913, Pas. 1914, III, 9; Rb. Gent, 3-11-1922, B. J. 1923, 599; Rb. Verviers, 8-11-1922, Jur. Liège 1922, 294; Beroep Montpellier, 22-10-1934, Gaz. Pal. 1934, 12, p. 882; Rb. Brussel, 17-4-1909, P. P. 1909, 622.

(10) P. B. t. 96, v° Séduction n° 20.

(11) Rb. Gent, 15-3-1899, P. P. 1900, 617; Rb. Brussel, 18-1-1902, J. T. 1902, 279; Rb. Hasselt, 26-2-1902, J. T. 1902, 556; Beroep Gent, 18-7-1906, Pas. 1908, II, 80; Rb. Liège, 19-2-1907, Pas. 1907, III, 146; Rb. Brussel, 17-4-1909, P. P. 1909, 622; Rb. Liège, 23-7-1910, J. T., 1910, 1055; Rb. Liège, 31-10-1911, Jur. Liège 1911, 330; Rb. Brugge, 20-11-1912, Pas. 1913, III, 167; Rb. Tournai, 23-7-1913, Pas. 1914, III, 9; Beroep Gent, 3-5-1917, Pas. 1917, II, 234; Rb. Liège, 22-7-1919, Pas. 1920, III, 111; Rb. Liège, 14-4-1922, Pas. 1922, III, 157; Rb. Gent, 3-11-1922, B. J. 1923, 599; Rb. Dinant, 8-1-1931, Jur. Liège 1931, 43; Rb. Dijon, 7-2-1928, D. P. 1928, 2, 169; Rb. Tongeren, 29-4-1932, Pas. 1934, III, 21; Rb. Seine, 10-1-1933, Gaz. Pal. 1933, 71/72, Rec. M. 4, p. 266; Rb. Mons, 1-3-1933, Rev. Gén. Ass. Resp. 1933, 1210; Rb. Verviers, 11-4-1933, Jur. Liège 1933, 204; Rb. Brussel, 2-12-1933, J. T. 1934, 9; Beroep Brussel, 25-4-1934, Rev. Gén. Ass. Resp. 1934, 1527; Rb. Brugge, 7-11-1934, Rev. Gén. Ass. Resp. 1935, 1716; Beroep Angers, 19-11-1935, Dall. Hebd. 1936, 5, p. 75; Rb. Huy, 20-12-1935, Pas. 1936, III, 30; Rb. Tongeren, 28-5-1936, Jur. Liège 1937, p. 6; Vredeger. St. Nicolaslez-Liège, 23-10-1936, Bull. Ass. 1936, 63, p. 970; Beroep Brussel, 31-12-1937, Pas. 1938, II, 30; Rb. Liège, 16-2-1938, Jur. Liège 1938, p. 141; Beroep Liège, 21-1-1940, Pas. 1940, II, 109; Rb. Liège, 29-6-1946, Pas. 1946, III, 63.

(12) Beroep Brussel, 11-1-1893, Pas. 1893, II, 133; Beroep Gent, 3-5-1917 (motifs), Pas. 1917, II, 234; Beroep Brussel, 31-12-1937, Pas. 1938, II, 30.

(13) Rb. Brussel, 3-2-1905, Pas. 1905, III, 161; Beroep Gent, 18-7-1906, Pas. 1908, II, 80; Rb. Liège, 19-2-1907, Pas. 1907, III, 146; Rb. Brussel, 20-2-1932, Rev. Gén. Ass. Resp. 1932, 1014; Beroep Brussel, 25-4-1934, Rev. Gén. Ass. Resp. 1934, 1527; Rb. Tongeren, 28-5-1936, Jur. Liège 1937, p. 6.

(14) Rb. Brussel, 18-1-1902, J. T. 1902, 279; Beroep Liège, 17-6-1903, Jur. Liège 1903, 204; Rb. Liège, 19-2-1907, Pas. 1907, III, 146; Rb. Brussel, 20-2-1932, Rev. Gén. Ass. Resp. 1932, 1014; Rb. Seine, 10-5-1932, Rec. Hebd. Dall. 1932, 25, p. 390; Rb. Verviers, 20-2-1933, Jur. Liège 1933, 203; Rb. Mons, 1-3-1933, Rev. Gén. Ass. Resp. 1933, 5, 1210; Beroep Brussel, 25-4-1934, Rev. Gén. Ass. Resp. 1934, 1526; Beroep Liège, 12-1-1930, Pas. 1940, II, 109.

(15) Beroep Gent, 7-11-1891, Pas. 1892, II, 128; Beroep Brussel, 11-1-1893, Pas. 1893, II, 133; Beroep Liège, 17-6-1903, Jur. Liège 1903, 204; Vredeger. Messancy, 16-12-1911, P. P. 1912, n° 396; Rb. Dinant, 8-1-1931, Jur. Liège 1931, 43; Rb. Tongeren, 29-4-1932, Pas. 1934, III, 21; Rb. Seine, 10-5-1932, Rec. Hebd. Dall. 1932, 25, p. 390; Rb. Mons, 1-3-1933, Rev. Gén. Ass. Resp. 1933, 5, 1210; Rb. Brussel, 2-12-1933, J. T. 1934, 9; Rb. Brussel, 2-12-1933, P. P. 1934, n° 21; Rb. Brugge, 7-11-1934, Rev. Gén. Ass. Resp. 1935, 1716; Rb. Tongeren, 28-5-1936, Jur. Liège 1937, p. 6; Cass. fr. (Req.), 23-6-1938, Gaz. Pal. 1938, II, p. 586.

(16) Beroep Gent, 18-7-1906, Pas. 1908, II, 80; Beroep Liège, 23-7-1910, P. P. 1911, 48; Rb. Liège, 22-7-1919, Pas. 1920, III, 111; Rb. Antwerpen, 24-11-1922, Pas. 1923, III, 46; Rb. Liège, 16-2-1938, Jur. Liège 1938, p. 141.

(17) De Page, *Tr. élém. dr. civ. belge*, t. I, n° 572; Pirson et De Villé, *Traité de la responsabilité civile extra-contractuelle*, t. II, n° 468.

(18) Pirson et De Villé, *Tr. resp. civ. extra-contr.*, t. II, n° 468.

(19) Cass. fr., 2-2-1924, D. 1924, I, 38; Cass. fr., 12-11-1929, B.J. 1930, 382; Montpellier, 1-12-1931, France judiciaire 31-1-1932; Cass. fr., 12-11-1935, Gaz. Pal. 1936, I, 21; P.B., t. 81, v° Séduction, n° 15; v° Promesse de mariage, n° 82, 85, 86, 87, 90.

(20) De Page, Tr. elem. dr. civ. belge, t. I, n° 572bis, 5°; P.B., t. 81, v° Promesse de mariage n° 84; Rb. Liège, 16-1-1928, Jur. Liège 1928, 33; noot onder Rb. Mons, 2-5-1930,

Rev. Gén. Ass. Resp. 1933, 1127; Rb. Poitiers, 29-10-1930, D. 1929, 2, 19.

La rupture d'une promesse de mariage donne-t-elle lieu à dommages-intérêts? par Fernande Baetens, dans Rev. Gén. Ass. Resp. 1929, 402.

(21) Noot van Pierre Voiclin, professor van burgerlijk recht aan de Universiteit te Nancy, onder Poitiers, 29-10-1928, D. 1929, 2, 19.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 5 Juli 1948.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Van der Mersch.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Hoger beroep (in strafzaken). — Alleen door de verdachte en niet door het O.M. noch door de burgerlijke partijen ingesteld. — Verzwaring van de toestand van de verdachte. — Cassatie.

Verdachte door Rechtbank van Politie veroordeeld in de kosten van eerste aanleg voor de helft. Hoger beroep ingesteld door verdachte, niet door het O. M. In hoger beroep wordt de verdachte veroordeeld in het geheel der kosten van eerste aanleg. Zodoende heeft de rechter in hoger beroep het advies van de Raad van State van 15 October, 12 November 1806 en artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering geschonden, doordat hij de toestand van verdachte heeft verzwaaard.

De burgerlijke partijen zijn niet in hoger beroep gegaan, zodat zij in de uitspraak hebben berust en het vonnis in eerste aanleg te hunnen aanzien gezag van gewijsde heft gekregen. Door hogere bedragen toe te wijzen dan bij het vonnis in eerste aanleg toegekend, heeft de rechter in hoger beroep de toestand van verdachte verzwaaard en de artikelen 202 en 203 van het Wetboek van Strafvordering, alsmede artikel 7 der wet van 1 Mei 1849 geschonden.

De Wilde M. t/ Van Huylenbroeck R. en
van Robaey, b.p.

Gelet op het bestreden vonnis gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge op 20 Maart 1948;

1. Wat betreft de publieke vordering :

Over het enig middel : schending van het advies van de Raad van State van 15 October 1806, goedgekeurd op 12 November, hebbende kracht van wet, en van de artikelen 1350 en 1351 van het Burgerlijk Wetboek, in zover het bestreden vonnis aanlegger in verbreking als verdachte veroordeelde tot het geheel der kosten, dan wanneer de eerste rechter aanlegger enkel tot de helft der kosten had veroordeeld, en het Openbaar Ministerie zich tegen het vonnis van de eerste rechter niet in beroep had voorzien, en in zover het bestreden vonnis de toestand van aanlegger verzwaaert, wijl deze zich alleen in beroep bevond en dan wanneer « le sort d'un prévenu ne peut être aggravé sur son seul appel »;

Over het eerste onderdeel van het middel :

Overwegende dat de Rechtbank van Politie te

Tielt, bij vonnis van 17 December 1947, aanlegger heeft veroordeeld tot de helft der kosten van eerste aanleg; dat aanlegger alleen beroep heeft ingesteld tegen dit vonnis en de rechter in hoger beroep hem niettemin heeft verwezen in het geheel der kosten van eerste aanleg;

Overwegende dat, krachtens het advies van de raad van State van 15 October 1806, goedgekeurd op 12 November 1806, de toestand van een beklaagde op zijn enkel beroep niet mag verzwaaard worden; dat derhalve, waar het bestreden vonnis, in plaats van de veroordeling tot de helft der kosten van eerste aanleg uitgesproken ten laste van aanlegger door de Politierechtbank te handhaven, aanlegger heeft veroordeeld tot het geheel dezer kosten, het de wetsbepalingen heeft geschonden van voormeld advies van de Raad van State van 15 October 1806, alsook artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering;

Over het tweede onderdeel van het middel :

Overwegende dat, benevens de veroordeling tot de helft der kosten, de Rechtbank van Politie te Tielt aanlegger slechts veroordeelde tot een geldboete van 15 frank vermeerderd met 60 deciemmen of een subsidiaire gevangzitting van 3 dagen; dat aanlegger door het bestreden vonnis helemaal in dezelfde straf werd verwezen; dat aldus, behalve wat betreft hogervermelde veroordeling tot de kosten, aanlegger's toestand door het bestreden vonnis geenszins werd verzwaaard;

Overwegende dat dit onderdeel van het middel in feite niet opgaat;

En overwegende voor het overige dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. Wat betreft de burgerlijke vorderingen :

Over het middel : schending der artikelen 202 en 203 van het Wetboek van Strafvordering en artikel 7 der wet van 1 Mei 1849, in zover het bestreden vonnis, ten overstaan van de burgerlijke partij Van Huylenbrouck, alhoewel aanlegger zich alleen in beroep bevond, het bedrag van de eis door de eerste rechter van 13.644,50 frank op 8.913,75 frank terug gebracht, op 13.644,50 frank bepaalt, aldus ultra petita statuerend, in zover het verder de algeheelheid van deze eis toekent aan de burgerlijke partij die nochtans berust had in het eerste vonnis welke haar de 3/4 van 8.913,75 frank of 6.685,31 frank had toegewezen, alsook aanlegger veroordeelt tot het geheel der aanstellingskosten, dan wanneer de eerste rechter hem slechts tot de 3/4 van gezegde kosten had verwezen, en in zover, ten overstaan der

burgerlijke partij Van Robaeye het bestreden arrest, alhoewel aanlegger zich alleen in beroep bevond, het bedrag van de eis door de eerste rechter op 756 fr. vastgesteld, op 790,50 frank bepaalt, de algeheelheid van deze eis ten laste legt van aanlegger als wanneer de eerste rechter hem de 3/4 ervan oplegde, het overige vierde ten laste gelegd zijnde van de medebetichte Lippens Remi en diens aansteller Van Huylenbrouck Robert, dewelke beiden in deze beschikking hadden berust en de volledige aanstellingskosten ten laste legt van aanlegger, als wanneer de eerste rechter aanlegger tot de 3/4 dezer kosten verwees en de medebetichte Lippens en zijn aansteller burgerlijk verantwoordelijk Van Huylenbrouck Robert tot het overige vierde, beide laatsten in deze berechting hebbende berust;

Overwegende dat het beroepen vonnis van de Rechtbank van Politie te Tielt dd. 17 December 1947 aanlegger schuldig had verklaard aan het hem ten laste gelegd feit, doch tevens beslist had dat de aangestelde van de burgerlijke partij Van Huylenbrouck insgelijks een onvoorzichtigheid had begaan; dat het vervolgens 3/4 der burgerlijke verantwoordelijkheid had gelegd ten laste van aanlegger, en 1/4 ten laste van de burgerlijke partij Van Huylenbrouck, en aanlegger had veroordeeld aan de burgerlijke partij Van Huylenbrouck alsook aan de burgerlijke partij Van Robaeye de 3/4 van het bedrag van de hem berokkende schade te betalen, alsook de 3/4 hunner wederzijdse aanstellingskosten; dat het ook het bedrag dezer schade had vastgesteld op 8.913,75 frank wat betreft Van Huylenbrouck en op 756 frank wat betreft Van Robaeye;

Overwegende dat aanlegger alleen hoger beroep heeft ingesteld tegen dit vonnis; dat, vermits de burgerlijke partijen tegen de beslissing van de eerste rechter niet in hoger beroep zijn gekomen, zij in het vonnis hebben berust, dat, wat betreft hun eigen belangen, ten hunnen opzichte, kracht van gewijsde heeft verworven; dat het enkel beroep door aanlegger ingesteld zijn belangen alleen en beperkenderwijze aanhangig heeft gemaakt bij de rechter in hoger beroep die zijn toestand niet mocht verzwaren en de beslissing van de eerste rechter ten zijne nadele niet mocht wijzigen;

Overwegende dat, desondanks het bestreden vonnis, na beslist te hebben dat de aangestelde van de burgerlijke partij Van Huylenbrouck hoegenaamd geen fout had begaan en dat aanlegger alleen verantwoordelijk was voor al de gevolgen van het ongeval, aanlegger heeft veroordeeld aan de burgerlijke partijen de algeheelheid te betalen van het bedrag van de hun wederzijds berokkende schade, alsook de algeheelheid hunner aanstellingskosten en dat het het bedrag dezer schade heeft vermeerderd;

Overwegende dat dusdoende het bestreden vonnis het wettelijk uitwerksel van het ingesteld beroep heeft miskend, de toestand van aanlegger op zijn beroep alleen heeft verzaamd en derhalve de wetsbepalingen heeft geschonden die in het middel zijn aangewezen;

Overwegende dat het middel aldus gegrond is;

Om die redenen:

Verbreekt het bestreden vonnis in zover het aan-

legger heeft veroordeeld tot de algemeenheid der kosten van de publieke vordering en in zover het beslist heeft over de burgerlijke vorderingen;

Verwerpt de voorziening voor het overige;

Beyeelt dat het onderhavig arrest zal worden overgeschreven op de registers van de Rechtbank van de eerste aanleg te Brugge en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant der gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt elk der burgerlijke partijen tot een helft der kosten;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Kortrijk.

Noot: Vgl. de talrijke aangehaalde rechtspraak in dezelfde zin bij Schuind, *Traité pratique de droit criminel* (3 éd.), II, p. 350 e.v.

HOF VAN VERBREKING

Vacantiekamer — 29 Juli 1948.

Voorzitter: M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Hoofdelijkheid (in strafzaken). — De hoofdelijkheid krachtens art. 50 W.v.S. strekt zich alleen uit tot de strafbare feiten, op grond waarvan de betrokkene met zijn medebeklaagden is veroordeeld, niet tot feiten, op grond waarvan alleen zijn mede-beklaagden zijn veroordeeld.

Wanneer verschillende personen worden veroordeeld wegens een door hen allen gepleegd misdrijf en tevens wegens misdrijven slechts door enkelen van hen gepleegd, bestaat hoofdelijkheid alleen voor wat betreft de verplichting tot teruggaven en schadevergoedingen, voortvloeiend uit het door alle beklaagden gepleegd misdrijf.

Doordat het Militair Gerechtshof de eiser in casatie hoofdelijk heeft veroordeeld tot de algehele vergoeding van de schade, gedeeltelijk veroorzaakt door een misdrijf, op grond waarvan hij met zijn medebeklaagden is veroordeeld, gedeeltelijk door een misdrijf, op grond waarvan niet hij, doch alleen zijn medebeklaagden zijn veroordeeld, heeft het Hof art. 50 van het Wetboek van Strafrecht geschonden.

De Ceuninck L. t/ Belgische Staat, b.p.

Gelet op het bestreden arrest gewezen de 28 Januari 1948 door het Militair Gerechtshof zettende te Antwerpen;

Overwegende dat de voorziening gericht is tegen de veroordeling op burgerlijk gebied alleen;

Over het middel: schending van artikel 50 van het Strafwetboek doordat I het bestreden arrest aanlegger veroordeeld heeft hoofdelijk met andere mede beklaagden tot de betaling van 10.000.000 fr. als vergoeding der schade veroorzaakt aan de Belgische Staat, burgerlijke partij, door twee onderscheiden misdrijven, waarvan het eerste alleen aanlegger ten laste is gelegd; II bovenbedoelde hoofdelijke veroordeling uitgesproken werd bij drie verschillende arresten en door drie andere samengestelde Krijgshoven:

Overwegende dat aanlegger vervolgd wordt o.a. om zich te Antwerpen of elders zowel binnen 's Rijks grondgebied als daarbuiten tussen 23 Juni 1940 en 29 Januari 1943, om het misdrijf te hebben uitgevoerd of om tot het uitvoeren er van rechtstreeks te hebben medegewerkt, zich schuldig te hebben gemaakt aan de misdaad voorzien door art. 118bis van het Strafwetboek gewijzigd door art. 1 der wet van 19 Juli 1934;

Dat tergelijktijd andere personen samen met aanlegger werden vervolgd wegens deelneming aan bovenbedoelde misdaad en bovendien wegens inbreuk op art. 118bis voormeld gewijzigd door art. 3 van het Besluit-Wet van 17 Decmeber 1942, inbreuk gepleegd tuussen 29 Januari 1943 en September 1944;

Overwegende dat het bestreden arrest de schade berokkend aan burgerlijke partij door al de bovenbedoelde inbreuken op art. 118bis ex aequo et bono heeft geraamd op 10.000.000 fr. en aanlegger hoofdelijk met zijn medebeklaagden tot het betalen van die som als vergoeding van bewuste schade heeft veroordeeld;

Overwegende dat wanneer verschillende personen wegens een zelfde misdrijf worden veroordeeld en tevens wegens onderscheiden misdrijven de hoofdelijkheid slechts kan uitgesproken worden voor dat gedeelte alleen van de teruggaven en schadevergoedingen welk verband houdt met het misdrijf waaraan al de beklaagden schuldig worden bevonden;

Dat dienvolgens het Militair Gerechtshof artikel 50 van het Strafwetboek heeft geschonden, doordat het aanlegger heeft veroordeeld hoofdelijk tot de algehele vergoeding van ene schade die veroorzaakt werd gedeeltelijk door het misdrijf wegens hetwelk hij met zijn medebeklaagden veroordeeld werd, gedeeltelijk door ene van bovenbedoeld misdrijf onderscheiden misdaad;

Overwegende dat de gegrondheid van het eerste onderdeel van het middel alle belang ontnemt aan het tweede onderdeel;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest doch alleen in zover het aanlegger hoofdelijk heeft veroordeeld tot de betaling van tien millioen frank als vergoeding der schade veroorzaakt aan de burgerlijke partij, « Belgische Staat », door de feiten voorzien sub litt. A. 1 en 2 der betichting;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak alzo beperkt naar het Militair Gerechtshof anders samengesteld.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 12 Mei 1948.

Voorzitter : M. Verbeke.

Raadsheren : M.M. Van Wetter en Belpaire.

Advocaat-generaal : M. Vermeulen.

Achtereenvolgende verkopen van een zelfde onroerend goed. — Actie van de eerste koper tegen de verkoper en de tweede koper. — Overlijden van de verkoper hangende het geding. — Tweede kopers

mede-rechtsoptvolgers van de verkoper. — Daarom niet derden in de zin van art. I hypotheekwet. — Niet-ontvankelijkheid wegens niet-voldoening aan art. 3 van de hypotheekwet van de vordering van de tweede kopers tot nietigverklaring van de eerste verkoop.

Onderhandse belofte van verkoop van een onroerend goed; dagvaarding van de verkoper door de koper, strekkende tot erkenning van de verkoop. Rechterlijke uitspraak dat de verkoop is tot stand gekomen op de dag der dagvaarding door de daarin opgesloten toetreding van de koper. Hangende voormeld geding, verkoopt de verkoper het zelfde goed opnieuw aan een andere bij notariële akte, overgeschreven ten hypotheekkantore. De eerste koper stelt een vordering in tegen de verkoper en diens echtgenote, alsmede tegen de tweede kopers, strekkende tot : 1. hoofdelijke veroordeling van verweerders tot schadevergoeding; 2. verklaring voor recht, dat de tweede verkoop nietig is; 3. nietigverklaring van alle lasten, waarmede het verkochte onroerend goed bezwaard werd na de dag der dagvaarding in de vorige procedure, met machtiging op de hypotheekbewaarder tot doorhaling dezer ingeschreven lasten.

De verkoper overlijdt hangende dit tweede geding; in zijn plaats treden zijn rechtsoptvolgers op als geïntimeerden.

De ingestelde vordering steunt niet op art. 1167 B.W., doch uitsluitend op art. 1 van de wet van 16 December 1851 tot regeling van de voorrechten en hypotheeken. Voor de « actio Pauliana » ontbreekt één van de vereisten, nl. het schuldeiser zijn van appellant; ook de strekking van de « actio Pauliana » is een andere, nl. het doen terugkeren van een vervreemd goed in het vermogen van de schuldenaar, althans t.a.v. de eiser, terwijl appellant stelt, dat hij zelf eigenaar is van dat goed.

Verweer, dat de verkoper in de mening verkeerde, dat de eerste koper afstand had gedaan van zijn recht, doordat hij, noch de verkoopbelofte, noch de dagvaarding in de vorige procedure had doen overschrijven ten hypotheekkantore. Uit deze niet-inschrijving kon afstand van recht niet worden afgeleid, daar een dergelijke inschrijving krachtens de wet niet mogelijk was; immers de verkoopbelofte is niet voor overschrijving vatbaar krachtens art. 1 van de Hypotheekwet, omdat zij niet is een akte die eigendom doet overgaan, en de dagvaarding kon niet worden overgeschreven krachtens art. 3 van die wet, daar zij niet strekt tot vernietiging van rechten, spruitende uit een akte, waarvan de overschrijving bij de wet is bevolen.

De medewerking van de echtgenote van de verkoper tot de tweede verkoop had slechts ten doel aan de kopers de zekerheid te verschaffen, dat het verkochte goed vrij was van een wettelijke hypotheek ten behoeve van de vrouw. Haar medewerking was niet nodig voor de geldigheid van de verkoop, zodat zij niet uit eigen hoofde tot schadevergoeding verplicht is. Wel is zij, als zijnde een van de rechtsoptvolgers van haar inmiddels overleden echtgenoot, aansprakelijk voor haar aandeel in diens verplichting.

Daar niet bewezen is, dat de tweede kopers, bij het aangaan van de tweede koop bekend waren met de eerste verkoop, zijn zij niet hoofdelijk met de verkoper tot schadevergoeding jegens de eerste koper verplicht. Wel zijn zij voor hun aandeel in de schuld van de verkoper verbonden in hun hoedanigheid van diens mede-rechtsoptvolgers, de een als dochter en dienvolgens als mede-erfgename van de

verkoper, en haar echtgenoot als hoofd van de tussen hen bestaande wettelijke gemeenschap van goederen.

De vrijwaringsverplichting van de verkoper is op zijn erfgenenamen overgegaan; een beroep op art. 4 van de Hypotheekwet kunnen zij niet doen omdat zij als tredende in de plaats van hun auteur niet « derden » zijn in de zin van dat artikel. De eerste verkoop werkt derhalve ook tegen hen.

De vordering van de tweede kopers tot nietigverklaring van de eerste verkoop op grond dat deze door de verkoper zou zijn geschied ter bedrieglijke benadeling van hun rechten is niet ontvankelijk krachtens art. 3 der Hypotheekwet, daar zij niet is ingeschreven aan de kant van de overschrijving van het arrest tot bevestiging van de eerste verkoop.

Afwijzing van de vordering tot nietigverklaring van de lasten, waarmede het onroerend goed na de totstandkoming van de eerste verkoop bezwaard is, daar deze vordering had moeten worden ingesteld, niet tegen de verkoper of diens rechtverkrijgenden doch tegen hen te wier behoefte de inschrijving dezer lasten is geschied.

De tweede verkoop kan niet worden ingeroepen tegen de eerste koper.

Maréchal t/ Wwe Beeckman en cs.

Overwegende dat, uitspraak doende op een voorgaande vordering die werd ingesteld de 26 September 1939 door Maréchal Omer tegen Beeckman Theophiel tot erkenning van een niet in een authentieke akte vastgestelde verkoop van een huis, dit Hof, bij arrest van 22 Januari 1944, heeft gezegd voor recht dat door de dagvaarding van voormelde datum, houdende aanvaarding van de belofte van verkoop gedaan door Beeckman, de gezegde verkoop is tot stand gekomen en tevens Maréchal heeft gemachtigd het arrest te doen overschrijven ten kantore van de bewaring van hypotheken;

Overwegende dat de thans aan het Hof onderworpen vordering, ingesteld bij exploit van 8 Februari 1943 door Maréchal, nu appellant, tegen Beeckman voornoemd en tegen zijn echtgenote Van Damme Ernestine, alsmede tegen hun dochter Beeckman Palmyre en haar echtgenoot Goossens Nestor, er toe strekt, benevens tot een solidaire veroordeling tot schadeloosstelling, tot het horen zeggen voor recht dat de verkoop door de echtgenoten Beeckman-Van Damme van het bovenbedoeld goed **gezamenlijk aan de echtgenoten Goossens-Beeckman**, zoals die werd vastgesteld door een overgeschreven akte, verleden voor notaris Ectors, te Brussel, de 31 Maart 1942, nietig is en dienvolgens dat alle lasten die dit goed bezwaren sedert 26 September 1939 nietig zijn en de hypotheekbewaarder er toe zal gehouden zijn de desbetreffende inschrijvingen door te halen;

Overwegende dat het bestreden vonnis te recht die vordering heeft aangezien als zijnde gesteund, geenszins op art. 1167 van het Burgerlijk Wetboek zoals de appellant het schijnt te geloven, maar uitsluitend op art. 1 van de Hypotheekwet;

Dat aan de daartoe door de eerste rechter ingeroepen reden, te weten dat een van de toepassingsvoorwaarden van de « actio pauliana » niet voorhanden is, nl. het bestaan van een schuldvordering van de appellant jegens Beeckman Theophiel,

er kan worden toegevoegd dat in zake dergelijke eis niet denkbaar is daar hij een maatregel van bewaring van Beeckman's vermogen uitmaakt vermits hij enkel leiden kan tot het terugvallen van het goed, althans ten aanzien van de appellant, in het vermogen van Beeckman, hetgeen onverenigbaar is met appellant's stelsel dat hij zelf eigenaar is van dit goed;

Overwegende dat ingevolge het overlijden van Beeckman Theophiel, waarvan de eerste rechter geen kennis heeft gehad, de appellant zijn hoger beroep heeft betekend, benevens aan die partijen welke reeds in eigen naam werden gedaagd voor de eerste rechter, zijnde Van Damme en de echtgenoten Goossens, tevens aan de eerste in haar hoedanigheid van « rechthebbende » van de overledene, alsmede aan de beide echtgenoten Goossens, aan zijn zoon Beeckman Pol en aan zijn dochter Beeckman Germaine en haar echtgenoot Nollet Herman, die hij alle vijf zijn « erfgenenamen » noemt;

Dat de geïntimeerden de hen respectievelijk toegegeschreven hoedanigheid niet betwisten en zij als zodanig het geding hebben hervat;

Overwegende dat wijlen Beeckman Theophiel zijn verplichting tot vrijwaring, waartoe hij als verkoper tegenover de appellant is gehouden heeft miskend wanneer, ondanks de kennis die hij had van de steeds tegen hem hangende vordering van 26 September 1939 tot erkenning van de verkoop aan de appellant en niettegenstaande zijn twijfel nopens de geldigheid van dezelfde, hij, welke daarvan ook de beweegreden moge zijn, dit goed een tweede maal heeft verkocht aan de echtgenoten Goossens zonder de uitslag van dit geding af te wachten;

Overwegende dat zijn verantwoordelijkheid wegens het niet uitvoeren van die verplichting moet worden weerhouden zelfs al is er geen kwade trouw van zijnentwege;

Overwegende dat de geïntimeerden vergeefs aanvoeren dat hun rechtsvoorganger in de waan verkeerde dat de appellant had afgezien van zijn vordering;

Dat die afstand immers niet kan worden afgeleid van de daartoe ingeroepen feiten welke enkel een afstand van de aanleg en niet een afstand van de rechtsoverdracht zelf tot gevolg zouden kunnen hebben;

Dat alleszins de omstandigheid dat de appellant « noch de belofte van verkoop, noch zijn assignatie had doen overschrijven, overeenkomstig artikel 1 der wet van 1851 » niet tot dergelijke afstand kan doen besluiten daar noch de eenzijdige belofte van verkoop, noch de eis tot erkenning van de overdracht vatbaar zijn voor de in artikel 1 van de Hypotheekwet voorgeschreven publiciteit, wat de eerste betreft omdat zij geen eigendomsoverdracht medebrengt, en in artikel 3 van die wet, wat de tweede betreft, omdat zij niet strekt tot vernietiging van rechten spruitende uit een aan overschrijving onderworpen akte;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig de door Beeckman Theophiel aan de appellant berokkende schade heeft vastgesteld op het gevorderd bedrag;

Overwegende dat blijkens het thans voor het eerst door de appellant overgelegde afschrift van de akte van verkoop van 31 Maart 1942, die verkoop is geschied met de medewerking van de geïntimeerde Van Damme;

Dat deze medewerking, welke niet tot geldigheid van de verkoop was vereist daar de echtgenoten Beeckman-Van Damme gehuwd waren onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap, enkel ten doel had aan de kopers de zekerheid te verschaffen dat desgevallend het goed vrij was van wettelijke hypotheek in voordeel van de vrouw;

Dat derhalve, zoals door de eerste rechter werd beslist, Van Damme's tussenkomst in de akte zonder invloed is geweest op de overdracht zelf, derwijze dat zij, in hoedanigheid waarin zij vóór die rechter werd gedaagd, buiten zake dient te worden gelaten;

Overwegende echter dat de geïntimeerde Van Damme, alleszins in haar hoedanigheid van overlevende echtgenote van Beeckman Theopiel en gebeurlijk in haar hoedanigheid van zijn begiftigde, alsmede de geïntimeerden Beeckman Palmyre, Beeckman Pol en Beeckman Germaine, in hun hoedanigheid van erfgenamen van hun vader, er toe gehouden zijn de door deze aan de appellant berokkende schade te herstellen;

Dat, waar noch de geïntimeerde Goossens Nestor, die is gehuwd met Beeckman Palmyre onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap, noch zijn medegeïntimeerde Nolle Herman, waarvan het huwelijksgoederenstelsel niet blijkt uit enig stuk van de bundel, de hen door de appellant toegeschreven hoedanigheid van «erfgenamen» van wijlen Beeckman niet afwijzen maar, in plaats van zich de moeite te getroosten die kwalificatie te verbeteren, ze integendeel uitdrukkelijk tot de hunne maken in hun gemeenschappelijke conclusie, er moet worden vermoed dat zij zich beiden bevinden in een van de gevallen, voorzien in de artikelen 1411 tot en met 1417, van het Burgerlijk Wetboek, waarin de schuld van een nalatenschap, die aan een echtgenote is toegefallen, voor het geheel ten laste is van de gemeenschap;

Overwegende dat, gelet op de deelbaarheid van de door Beeckman Theopiel verschuldigde schadeloosstelling, de geïntimeerden slechts kunnen verplicht worden ze te betalen naar verhouding van het aandeel waartoe zij gehouden zijn tot betaling van de schulden van de huwelijksgemeenschap Beeckman-Van Damme en/of van de nalatenschap van Beeckman voornoemd;

Overwegende dat het niet is bewezen dat vóór de verkoop van 1942 de echtgenoten Goossens kennis hadden van het bestaan van de verkoop van 1939 noch, meer bepaald, dat, zoals door de appellant wordt beweerd, Goossens Nestor de tekst van de brief van 24 Juli 1939, ondertekend door Beeckman Theopiel en gericht aan de appellant, waaruit dergelijke kennis zou moeten blijken, eigenhandig heeft geschreven;

Dat Goossens dit geschrift ontkent en het als uiterst onwaarschijnlijk voorkomt dat het van zijn hand zijn zou omdat te dien einde de echtgenoten Goossens in geding waren met Beeckman Theopiel;

Dat de appellant trouwens in gebreke blijft ook maar enig aanbod of vraag tot bewijsvoering van zijn bewering te doen;

Dat bij ontstentenis van persoonlijke kennis van de verkoop van 1939, de echtgenoten Goossens niet solidair met Beeckman Theopiel hadden kunnen worden verwezen tot schadeloosstelling;

Overwegende echter dat, ingevolge het overlijden van de laatstgenoemde, zijn erfgename Beeckman Palmyre, welke niet staande houdt zijn nalatenschap te hebben aanvaard onder voorrecht van boedelbeschrijving, niet meer kan worden beschouwd als zijnde een derde tegen wie de niet-overgeschreven verkoop van 1939 niet kan worden ingeroepen;

Dat immers, afgezien van elke persoonlijke goede trouw, zij in de gezegde verkoop, door haar rechtsvoorganger, partij is geweest en zij dienvolgens, even als deze, door de verplichting tot vrijwaring waartoe de verkoper gehouden is, wordt verhinderd zich te beroepen op artikel 1 van de Hypotheekwet;

Dat die verplichting een schuld uitmaakt van de gemeenschap Goossens-Beeckman, zodat, om de hoger gemelde reden, ook de geïntimeerde Goossens Nestor tot uitvoering van die trouwens ondeelbare verplichting is gehouden;

Overwegende dat de echtgenoten Goossens thans voor het eerst ten titel van verweer staande houden dat de verkoop van 1939 werd toegestaan door Beeckman Theopiel, met wie zij toen in proces waren, tot bedrieglijke benadeling van hun rechten en zij bij conclusie van 22 October 1947 vorderen dat dezelfde nietig zou worden verklaard;

Maar dat, bij toepassing van artikel 3 van de Hypotheekwet, dergelijke eis had moeten worden ingeschreven op de kant der overschrijving van het arrest van 22 Januari 1944;

Dat, bij gebreke daaraan, de onontvankelijkheid van die eis ambtshalve moet worden uitgesproken;

Overwegende dat het volkomen ten onrechte is dat appellant vordert dat nietig zou worden verklaard alle lasten die het goed bezwaren sedert dat hij eigenaar van hetzelfde is geworden;

dat dergelijke eis immers moet worden ingesteld, niet tegen de verkoper, of diens rechthebbenden, maar tegen de personen in wiens voordeel de inschrijving tot bewaring van die lasten werd genomen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935;

Alle andere conclusiën van de hand wijzende,

Ontvangt het hoofdzakelijk en het incidenteel hoger beroep;

Verklaart het eerste gedeeltelijk gegrond en verwerpt het tweede als ongegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet doch enkel voor zover het tegenstelbaar aan de appellant heeft verklaard de verkoop van een renteniershuis te Dendermonde, gekadaastreerd of gekadaastreerd geweest zijnde Sectie C, nummer 295 deel, groot 1 are 92 centiaren, toegestaan door Beeckman Victor-Theophilus en zijn echtgenote Van Damme Ernestina aan Goossens Nestor en zijn echtgenote Beeckman Palmyre-Eveline-Jeanne, zoals die verkoop werd vastgesteld door akte, verleden voor notaris Ectors

te Brussel, op 31 Maart 1942 en overgeschreven ter eerste hypotheekbewaring te Dendermonde de 28 April daaropvolgend, boek 188, nummer 44;

En, dienaangaande opnieuw wijzende, zegt dat de bovenbedoelde verkoop niet kan worden tegengesteld aan de appellant ten aanzien van wie hij onbestaanbaar is;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn overige beschikkingen met dien verstande dat de veroordeling tot een schadeloosstelling van 10.000 frank, tot de interesten en tot een deel van de kosten die het heeft uitgesproken tegen wijlen Beeckman Victor-Theophilus in voordeel van de appellant, uitvoerbaar is tegen de geïntimeerden, ieder naar verhouding van het aandeel waartoe hij is gehouden tot betaling van de schulden van de huwelijksgemeenschap Beeckman-Van Damme en of van de nalatenschap van Beeckman voornoemd;

Wijst af als onontvankelijk de tegenvordering van de geïntimeerden Goossens tot vernietiging van de verkoop die op 26 September 1939 is tot stand gekomen tussen wijlen Beeckman en de appellant;

Verwerpt de eis van de appellant tot nietigverklaring van de lasten die het bovenbedoeld goed bezwaren en tot doorhaling van de desbetreffende inschrijvingen;

Veroordeelt de appellant in de helft en de geïntimeerden, ieder naar de hogergemelde verhouding, in de wederhelft van de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 8 Juli 1948.

Eerste voorzitter : M. de Clercq.

Raadsheren : M.M. de Bersaques en Axters.

Subst. Procureur-generaal : M. Matthys.

Adoptie. — Overschrijving van de akte van adoptie en van het vonnis van bekrachtiging in de registers van de bevolking en niet in die van de burgerlijke stand. — Nietigheid van de adoptie.

Wanneer de ambtenaar van de burgerlijke stand bij vergissing de akte van adoptie en het vonnis van bekrachtiging in de registers van de bevolking en niet in die van de burgerlijke stand heeft overgeschreven en de bij art. 357 B.W. gestelde termijn van vier maanden voor de vervulling van deze formaliteit intussen verstreken is, blijft de adoptie zonder gevolg.

Tuytens t/ Gemeente Bissegem.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat op 30 Mei 1942 de Vrederechter van het kanton Moorsele akte verleden heeft van de adoptie van de minderjarige Tuytens René-Joseph, geboren te Schaarbeek op 11 Januari 1929, door de appellanten; dat deze adoptie bekrachtigd werd bij vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg van Kortrijk, d.d. 9 October 1942 en in het Staatsblad van 15 Januari 1943 bekend gemaakt; dat appellanten binnen de vier maanden de over-

schrijving van het vonnis en van de akte van aanneming hebben gevorderd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Bissegem, alwaar zij woonachtig zijn, zoals daar artikel 357 B.W.B. vereist wordt en dat de aanneming van dit kind door de ambtenaar werd ingeschreven op hun huwelijksboekje;

Overwegende dat naderhand gebleken is dat noch het vonnis, noch de akte van adoptie overgeschreven werden in de boeken van de burgerlijke stand van de gemeente Bissegem, daar de ambtenaar van de burgerlijke stand bij vergissing beide stukken overgeschreven heeft in de bevolkingsboeken dezer gemeente;

Overwegende dat deze ambtenaar van de burgerlijke stand sindsdien overleden is en zijn opvolger geweigerd heeft het vonnis van 9 October 1942 en de akte van 30 Mei 1942 in de geboorteboeken over te schrijven, omdat de termijn hiervoor door artikel 357 B.W.B. voorzien, verstreken is en de aanneming dientengevolge zonder gevolg blijft;

Overwegende dat sinds deze adoptie drie wettige kinderen in het gezin van appellanten geboren zijn, waarvan twee in leven; dat het voor appellanten onmogelijk is geworden de rechtspleging in adoptie te herbeginnen, daar zij hierdoor niet meer in de voorwaarden van artikel 344 B.W.B. verkeren, om een kind te mogen aannemen;

Overwegende dat dientengevolge appellanten de huidige ambtenaar van de burgerlijke stand van Bissegem voor de Rechtbank hebben betrokken tot gedwongen overschrijving van het te vellen vonnis, van het vonnis van 9 October 1942 en van de akte van 30 Mei 1942; dat de eerste rechter deze vordering heeft afgewezen;

Overwegende dat het oud artikel 359 B.W.B. bepaalde dat de adoptie zonder gevolg zou blijven indien zij binnen de drie maanden, volgende op het arrest van bekrachtiging, in de boeken van de burgerlijke stand niet werd ingeschreven; dat uit de voorbereidende werken van de wet van 22 Maart 1940 geenszins blijkt dat de aard van deze nietigheid in het nieuwe artikel 357 B.W.B. veranderd is; dat in het Verslag van de Commissie van Justitie van de Senaat (Pasin. 1940, p. 151, col. 1) uitdrukkelijk gezegd wordt « dat zo de formaliteit der overschrijving binnen de gestelde tijd niet vervuld wordt, de adoptie zonder gevolg zal blijven »; dat men uit de voorbereidende werken van het Burgerlijk Wetboek verneemt dat de wetgever heeft gewild dat de partijen en in dit geval de rechtspleging zouden herbeginnen (Locré : Législation civile, T. III, VIII, 11, p. 258); dat dientengevolge de overschrijving van de adoptie in de boeken van de burgerlijke stand ter woonplaats van de adoptanten binnen de wettelijke tijd algemeen wordt beschouwd als een wezenlijk vereiste tot het bestaan zelf van de aanneming (Carton de Wiart : De l'Adoption et de la Tutelle officielle, p. 89; De Page : T. I, n° 1259, p. 1234; Laurent : T. IV, n° 222 et 225, p. 309; Kluyskens : Personen en Familierecht, n° 608, blz. 524; Galopin : L'Etat et la Capacité des personnes, n° 690, p. 362; Roland en Wouters : Praktische Gids van den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, n° 1030, blz. 383; Baudry-Lacantaine-

rie et Chenaux : T. V, n° 62, p. 62; Planiol : T. I, n° 1595, p. 495; Demolombe : T. III, n° 108, p. 261; Huc : T. III, n° 137, p. 152; Les Nouvelles : Droit civil, T. II, n° 40 et 44; Rép. Prat. de Droit belge, v° Adoption, n° 66; Beltjens : artikel 359, n° 1 et 2; Carpentier et Du Saint : v° Adoption, n° 192; Dalloz : Rép. prat. v° Adoption, n° 72) dat iedere tekortkoming aan onverschillig welk onderdeel van dit gebiedend wettelijk voorschrift, het verval van de adoptie voor gevolg heeft, hetzij de overschrijving op tijd in de boeken van de burgerlijke stand, maar niet ter woonplaats van den adoptant geschied is (Demolombe : T. III, n° 108, p. 261; Aubry et Rau : T. IX, par. 558, p. 101, note 7; Beltjens : artikel 359, n° 7; Carpentier et Du Saint : v° Adoption, n° 194; Les Nouvelles : T. II, n° 57; Req. 15 juin 1874, Sir. 1875, I, 63; Montpellier, 19 avril 1852, S. 1842, 2, 345), hetzij de overschrijving op tijd ter woonplaats van de adoptant maar niet in de boeken van de burgerlijke stand werd gedaan, zoals in het onderhavig geval; dat dit verval zelfs doorgaat, wanneer niet de adoptanten maar wel de ambtenaar van de burgerlijke stand schuldig is (Poitiers, 26 février 1908, P. et S. 1910, 2, 17; Cass. fr. 15 juin 1909, D. P. 1911, 1, 113); dat de ambtenaar van de burgerlijke stand voor de schadelijke gevolgen zijner nalatigheid burgerlijk verantwoordelijk is (Planiol : T. I, n° 1595, p. 493); dat appellanten zich te vergeefs beroepen op zekere rechtspraak, die in geval van overmacht, de aanlegger ontslaat van het verval van artikel 266 B. W. B., daar er tussen dit geval en het onderhavige geen overeenstemming bestaat (Note sous Req. 15 juin 1909, D. P. 1911, I, 113);

Overwegende dat dientengevolge de eerste rechter met reden de vordering van appellanten heeft afgewezen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in zijn advies de heer Matthijs, substituit van de Procureur-Generaal;

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het ongegrond, dientengevolge bevestigt het bestreden vonnis met verwijzing van appellanten in de kosten van de aanleg.

NOOT : Het bovenstaand arrest doet uitspraak over een geval, waarover, buiten de aangehaalde beslissing van Poitiers en het daarop gevolgde cassatie-arrest, geen andere rechtspraak te vinden is. Ofschoon het Hof te Gent zich over de vraag betreffende de civielrechtelijke aansprakelijkheid van de ambtenaar van de burgerlijke stand, die de vergissing beging, niet moest uitspreken, beantwoordt het deze vraag in bevestigende zin en op uitdrukkelijke wijze, dit in navolging vermoedelijk van de geciteerde Franse arresten van 26 Februari 1908 en 15 Juni 1909.

In verband met het gestelde probleem moet opgemerkt worden, dat de regeling van de adoptie in Frankrijk door de wet van 1923 en door het wetsdecreet van 1939 gewijzigd werd. Krachtens art. 364 van de Franse Code Civil heeft niet-overschrijving binnen de gestelde termijn niet meer de nietigheid van de adoptie ten gevolge; zij kan alleen niet aan derden worden tegengeworpen. Vgl. verder Planiol et Ripert, *Traité élémentaire de droit civil*, I (4e édition, 1948), nrs. 1614 en 1616.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 11 Juni 1948.

Voorzitter : M. Schilling.

Pleiters : Mrs J. de Raedemaeker en J. Jacobs.

1. **Schenkeningen staande huwelijk. — Herroeping daarvan na echtscheiding. — Bewijs van vermoede schenkingen door vermoedens.**
2. **Gehuwde vrouw. — Bewijs omtrent de uitoefening van een eigen bedrijf. — Voorbehouden goed ontstaat niet door medewerking in het bedrijf van de man.**

1. *Het bewijs, dat bij authentieke akten verleden handelingen, in schijn onder bezwarende titel, in werkelijkheid vermoede schenkingen tussen echtgenoten zijn, kan door alle middelen rechtens geleverd worden, inzonderheid door vermoedens als zijnde het bewijs van bedrog.*
2. *De vrouw heeft niet bewezen een eigen bedrijf te hebben uitgeoefend, daar zij niet de bij art. 223a B.W. vereiste machtiging van haar man heeft overgelegd. Het medewerken van de vrouw in het bedrijf van haar man kan geen « voorbehouden goed » in de zin van art. 224a B.W. doen ontstaan, zeker niet indien zij voor haar werkzaamheden geen bezoldiging heeft ontvangen.*

V. d. E. / R.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt te horen zeggen voor recht dat de akten van aankoop, verleden voor Mter Oyen, notaris te Antwerpen, respectievelijk op 12 Augustus 1936, 15 Mei 1941 en 26 Maart 1942, respectievelijk betrekking hebbend op de huizen Minderbroedersrui, 10, 8 en 12, te Antwerpen, verdoken schenkingen uitmaken tussen partijen, staande huwelijk geschied; verder dat de akte van geldlening met hypotheek op een huis Pelikaanstraat, 90, te Antwerpen, verleden voor zelfde notaris op 24 September 1943, eveneens een verdoken schenking van eiser aan verweerster uitmaakt, voor zover verweerster daarin als schuldeiseres erkend wordt; dat hetzelfde dient gezegd van een akte van schenking van toekomstige goederen, dd. 20 April 1938, verder akte te horen geven aan eiser van het feit dat hij gezegde schenkingen herroept; dienvolgens te horen vaststellen dat eiser alleen eigenaar is van de eerste drie vermelde goederen, en dat het goed, Pelikaanstraat, 90, te Antwerpen, vrij is van alle hypotheecaire last ten voordele van verweerster, met verlies ten haren laste van alle beweerde rechten van schuldeiseres; verder te horen zeggen dat het te vellen vonnis voor eiser als titel zal dienen voor zijn herwonnen rechten, de overschrijving ten kantore der hypotheeken te bevelen; dit alles met veroordeling van verweerster tot de kosten, en uitvoerbaarverklaring bij voorraad;

Overwegende dat partijen gehuwd zijn te Antwerpen op 30 Juni 1936; dat op 9 Juni 1936 voor notaris E. Oyen te Antwerpen, een huwelijkskontrakt, houdende regiem van scheiding van goederen, opgemaakt werd; dat blijkens dit kontrakt, verweerster op dit ogenblik de volgende goederen be-

zāt : 1° haar klederen, lijflinnen en juwelen, niet nader bepaald; 2° een eetkamer in notelaar; 3° een slaapkamer in mahonie; 4° een keukenameublement en 5° een stel huishoudelijk lijnwaad; dat staande huwelijk, in chronologische orde, door notaris Oyen te Antwerpen, de hiernavolgende akten werden verleend, waarvan de hoofdbedingen neerkomen op hetgeen volgt :

1° een akte dd. 12 Augustus 1936, houdende aankoop door beide partijen gezamenlijk, van een handelshuis gelegen te Antwerpen, Minderbroedersrui, 10, en Kleine Goddaert, gekadaastreerd wijk A nr 796, groot 40 m², voor de prijs van fr. 50.000,— waarop onmiddellijk betaald werd fr. 10.000,— het saldo van fr. 40.000,— te betalen zijnde binnen de 5 jaar;

2° een akte dd. 20 April 1938, houdende gift onder de levenden vanwege eiser aan verweerster, van alle roerende en onroerende goederen, die de nalatenschap van eiser zouden uitmaken, doch enkel voor het geval dat verweerster hem zou overleven;

3° een akte dd. 15 Mei 1941, houdende aankoop door beide partijen gezamenlijk van een eigendom, gelegen te Antwerpen, Minderbroedersrui, 8, met uitgang langs Kleine Goddaert, gekadaastreerd wijk A nr 795, groot 53 m² voor de prijs van fr. 90.000,— welke prijs comptant betaald werd;

4° een akte dd. 26 Maart 1942, houdende aankoop door beide partijen gezamenlijk van een eigendom gelegen te Antwerpen, Minderbroedersrui, 12, gekadaastreerd wijk A nr 798/B, groot 39 m², voor de prijs van Fr. 65.000,— comptant betaald;

5° een akte dd. 24 September 1943, houdende schulderkenning door eiser aan verweerster, hoofdens geldlening van de som van fr. 350.000,— welke som eiser erkent aangewend te hebben ter betaling van zijn aandeel in een co-propriëteit in een handels- en opbrengsthuis, genaamd « Kimberleyhuis » gelegen te Antwerpen, Pelikaanstraat, 90, gekadaastreerd wijk H nr 1182/N/15, groot 417 m², welke eigendom door gezegde akte bezwaard wordt met een hypotheek van gelijk bedrag, vermeerderd met de uitvoeringskosten, in voordeel van verweerster;

Overwegende dat bij vonnis van de tweede kamer dezer Rechtbank dd. 24 Oktober 1945 de echtscheiding tussen partijen uitgesproken werd ten voordele van eiser en ten laste van verweerster en dat dit vonnis overgeschreven werd in de registers van de Burgerlijke stand te Antwerpen;

Overwegende dat eiser, om het karakter van vermomde schenkingen in de kwestieuze akten te doen blijken, een aantal vermoedens aanwijst; dat verweerster in hoofdorde besluit dat het bewijs van geveinsdheid in authentieke akten, overeenkomstig artikels 1319, 1341-en 1355 Burgerlijk Wetboek met geschriften, in casu met een tegenbrief, dient geleverd te worden en dat het bewijs met vermoedens enkel zou mogen geleverd worden mits begin van schriftelijk bewijs;

Overwegende dat eiser hiertegen aanvoert, dat het niet slechts een gewone vermomming betreft, maar wel een bedrieglijke vermomming, in die zin dat de kwestige akten voor doel hadden te ontsnap-

pen aan het beginsel van openbare orde, vervat in art. 1096 Burgerlijk wetboek, volgens hetwelk schenkingen tussen echtelieden, staande huwelijk, steeds herroepbaar zijn; dat dienvolgens akten, met zulk doel opgemaakt, vallen onder artikel 1319, in fine B. W. B. en met alle rechtsmiddelen mogen bestreden worden;

Overwegende dat authentieke akten, ook zonder inschrijving wegens valsheid, mogen aangevallen worden uit hoofde van bedrog en dat het bewijs van dit bedrog met alle middelen geleverd mag worden (Cass. 5 Juli 1894, Pas. I, p. 259; Cass. 18 Juni 1903, Pas. p. 307);

Overwegende dat, gezien het ontbreken van enige begiftigingsclausule in het huwelijkscontract, het opmaken van een akte van schenking, nog geen twee jaar later, en dit laatste tussen de eerste en tweede aankoop in, wel aantoonst dat het vraagstuk van begiftiging de partijen bekommerd heeft, en dat zij gepoogd hebben de vermogenstoestand van verweerster zoveel mogelijk te begunstigen, waar-schijnlijk ook door de litigieuze akten;

Overwegende dat de partij, die een schenking, welke vatbaar is voor herroeping « ad nutum » wil aanvallen, beschikt over algehele vrijheid van bewijsvoering om het bestaan van zulke schenking in vermomde vorm te bewijzen (zie De Page, t. VIII, vol. 1, nr 776, blz. 848 en nr 515 c 2° in fine, blz. 611, Rb. Brussel, 11 Juli 1894, Pas. 1894, III, 364);

Overwegende dat eiser, na in zijn dagvaarding uitdrukkelijk alle schenkingen, staande huwelijk gedaan herroepen te hebben, gerechtigd is om met alle rechtsmiddelen te bewijzen dat de akten in feiten vermomde schenkingen zijn, met een schijn van onherroepelijkheid omkleed;

Overwegende dat eiser, om dit bewijs te leveren, aantoonst dat verweerster geen geldelijk vermogen bezat op het ogenblik van het huwelijk; dat uit niets blijkt dat zij door schenkingen of testamenten vanwege derden tijdens het huwelijk zou begiftigd zijn dat zij niet bewijst een afzonderlijk beroep te hebben uitgeoefend, noch zelf de hoedanigheid van bezoldigde werknemster of vertegenwoordigster van eiser te hebben gehad; dat anderzijds de zaken van eiser geleidelijk uitbreiding hebben genomen en dat zij meer en meer winstgevend werden;

Overwegende, dat het bestaan en de zwaarwichtigheid van de hiervoren aangehaalde vermoedens genoegzaam uit de elementen der zaak, en de voor-gebrachte bescheiden spruiten;

Overwegende dat verweerster niet betwist dat de zaken van eiser inderdaad zeer winstgevend zijn geweest, maar dat zij, om het zwaarwichtig vermoeden af te wenden, dat zij niet de nodige gelden bezat om de kwestige aankopen en lening te doen, het bewijs aanbiedt van een aantal feiten, die in het licht moeten stellen dat zij, samen met eiser, een zeer grote activiteit, aan de dag heeft gelegd, in diens ondernemingen, en dat zij ook met fokken, verkopen en prijslopen van hazewinden belangrijke inkomsten heeft verwezenlijkt;

Overwegende dat de eerste twee feiten hoegenaamd niet terzake dienend zijn, daar geen gewag gemaakt wordt van enige « bezoldiging »

in voordeel van verweerster; dat inderdaad niet ontkend mag worden dat verweerster geen afzonderlijke handel noch bedrijf uitgebaat heeft, daar zij in gebreke blijft de machtiging van haar man, vereist door art. 223 a, Burgerlijk wetboek voor te leggen; dat anderzijds wel kan aangenomen worden en het zelfs énijszins blijkt uit de verklaringen, door de getuigen tijdens de echtscheidingsprocedure afgelegd, dat verweerster werkdadig in de zaken van haar man geholpen heeft, maar dat zulks niet volstaat om een « voorbehouden goed » in de zin van art. 224 a Burgerlijk wetboek te doen ontstaan; dat het begrip « voorbehouden goed » het geval uitsluit van de vrouw die handel drijft met de goederen, door de man ter beschikking gesteld, en eveneens, het geval van de vrouw die samenwerkt met de man (zie Les Nouvelles, T. I. V^o Mariage, nr 1306; Van Goethem, Huwelijksgoederenrecht, blz. 197) en dat er in elk geval geen spraak kan zijn van « voorbehouden goed » indien de vrouw, voor haar samenwerking met de man, geen bezoldiging kan aanwijzen; dat het, ter zake, niet sympathiek aandoet te moeten vaststellen dat eiser zijn voormalige echtgenote thans wil ontnemen al hetgeen zij, gedeeltelijk samen met hem heeft verdiend, maar dat geen enkele wettekst toelaat hieraan te ontkomen;

Overwegende, wat de feiten 3° en 4° betreft, verweerster in gebreke blijft haar beweerde bezoldigingen en haar beweerde winsten met hazewinden, waarvan zij toch zelf de bedragen bij benadering moet kennen, ook maar in 't minste te bepalen, noch door het voorleggen van énijs ernstig document, noch zelfs door het vooropstellen van énijs bedrag, zodat deze feiten, juist op het gewichtigste element, vaag omschreven zijn; dat immers, indien verweerster zelf de bedragen niet kan bepalen, de gebeurlijke getuigen dit zeker niet zullen kunnen, en het tegenbewijs hierdoor onmogelijk wordt;

Overwegende dat het aangeboden bewijs met getuigen dus dient verworpen, daar de feiten 1° en 2° niet dienend, en de feiten 3° en 4° te vaag omschreven zijn;

Om deze redenen :

De Rechtbank, rechtdoende bij tegenspraak;
Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;
Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;
Zegt derhalve voor recht :

1° dat de akte van aankoop verleden door Mter Oyen, notaris te Antwerpen, op 12 Augustus 1939, betreffende het goed, gelegen te Antwerpen, Minderbroedersrui 10, wijk A, nr 796; deze verleden voor zelfde notaris op 15 Mei 1941, betreffende het goed gelegen te Antwerpen, Minderbroedersrui 8, wijk A, nr 795 en deze voor zelfde notaris verleden op 26 Maart 1942, betreffende het goed, Minderbroedersrui 12, wijk A, nr 798/B, vermomde schenkingen uitmaken tussen partijen gedaan staande het huwelijk voor zover zij aan verweerster enig recht van mede-eigendom op gezegde goederen toekennen;

2° Dat de akte van geldlening met hypotheek op het goed, gelegen te Antwerpen, Pelikaanstraat 90, wijk H, nr 1182/N/15, verleden voor notaris Oyen te Antwerpen op 24 September 1943, eveneens een verdoken schenking uitmaakt, staande huwelijk tus-

sen partijen gedaan, voor zover deze akte verweerster als schuldeiseres aanwijst;

Geeft akte aan eiser dat hij al deze schenkingen herroept, alsmede de schenking van toekomstige goederen, verleden voor notaris Oyen te Antwerpen, op 20 April 1938;

Stelt vast dat eiser alleen eigenaar is van al de goederen sub 1° en dat het goed sub 2° vrij is van alle hypothecaire last ten voordele van verweerster, die haar rechten van schuldeiseres verliest;

Verklaart dat het huidig vonnis tot titel van de herwonnen rechten van eiser zal gelden en gebiedt dat het zal overgeschreven worden ten kantore van hypotheeken met randvermelding in de akten sub 1° en 2° bedoeld;

Verwijst verweerster in de gedingkosten;

Zegt dat er geen aanleiding bestaat het vonnis uitvoerbaar te verklaren ingeval van beroep;

Verleent akte aan eiser dat hij het geding in elk zijner hoofden schat op meer dan 100.000 frank om de aanleg te bepalen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

1e Kamer. — 28 Mei 1948.

Voorzitter : M. Serck.

Rechters : M.M. De Brauwere en Temmerman.
Pleiters : Mrs. Van Dessel (Leuven), Dobbelaere,
De Vos en De Potter.

1. Arbeidsovereenkomst. — Dorsonderneming. — a) Verhouding van arbeider-dorser tot dorsondernemer en landbouwers. — b) Seizoenwerk. — Tewerkstelling van arbeiders gedurende minder dan twee maand. — Niet-toepasselijkheid van de wet op de arbeidsongevallen.
2. Incidenteel hoger beroep tegen mede-geïntimeerde. — Ontvankelijkheid.

1. a) *De arbeider, die aangeworven door een dorsondernemer en onder diens leiding van hofstede tot hofstede werkzaam is bij het mechanisch dorsen, is in dienst van deze laatste en niet van de landbouwer, voor wiens rekening het dorswerk wordt uitgevoerd, ofschoon deze het loon uitbetaalt.*
b) *De dorsondernemer, die per jaar niet langer dan twee maanden arbeiders in dienst heeft, is niet onderworpen aan de wet op de arbeidsongevallen.*
2. *Het incidenteel hoger beroep, door geïntimeerde tegen mede-geïntimeerde ingesteld voor het geval het bestreden vonnis mocht worden vernietigd en de oorspronkelijke vordering tegen appellant (in eerste aanleg gedaagde) afgewezen, is ontvankelijk, daar geïntimeerde, bij gebrek aan belang, geen principaal appel kon instellen.*

N. V. Assurantie Belg. Boerenbond t / Verzele en Goemaere.

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van het beroepen vonnis verleend door het Vrederecht van het kanton Deinze in dato 9 Januari 1947;

Overwegende dat tijdig en regelmatig beroep en incidenteel beroep werden ingesteld tegen een vonnis gewezen in eerste aanleg;

Overwegende dat de eerste rechter ten onrechte heeft beslist dat Verzele Lucien de zoon van geintimeerde Verzele Arthur op 8 September 1945 het slachtoffer is geworden van een ongeval tijdens en in uitvoering van een arbeidsovereenkomst gesloten met Volckaert Prudent, verzekerde van de appellante;

Overwegende dat er inderdaad op het ogenblik van het ongeval geen arbeidsovereenkomst bestond tussen Volckaert Prudent en Verzele Lucien;

Overwegende dat te vergeefs opgeworpen wordt dat Verzele Lucien, ten tijde van het ongeval wel in dienst was van Volckaert omdat hij alsdan door laatstgenoemde werd betaald, dat deze omstandigheid immers niet voor gevolg had dat het slachtoffer werkte onder het gezag, de leiding en het toezicht van Volckaert welke bestanddelen nochtans tot het wezen van het arbeidscontract behoren;

Overwegende dat integendeel uit het strafrechtelijk onderzoek blijkt :

1° dat Verzele Lucien door de geintimeerde Goemaere Henri werd aangeworven om dorswerk te verrichten bij verschillende landbouwers, waar Goemaere's dorsmachine opeenvolgend zou geplaatst worden;

2° Dat tijdens het verrichten van het dorswerk bij gezegde landbouwers, Verzele Lucien onder het gezag, de leiding en het toezicht stond van de geintimeerde Goemaere Henri, door bemiddeling van dezes aangestelde, een zekere Arnoudt Julien en dus door een arbeidscontract jegens Goemaere Henri verbonden was;

3° dat Verzele Lucien op 8 September 1945 het slachtoffer werd van een ongeval tijdens en door het feit van de uitvoering van het gezegd arbeidscontract;

Overwegende dat daaruit volgt dat het beroep ingesteld tegen de geintimeerde Verzele Arthur door de appellante, als gesubrogeerde in de rechten van haar verzekerde Volckaert gegrond is;

Overwegende dat de geintimeerde Verzele Arthur, in subsidiaire orde, voor het geval de appellante zou ontslagen worden van de tegen haar uitgesproken veroordelingen, incidenteel beroep heeft ingesteld tegen het vonnis a quo, waar het de medegeintimeerde Goemaere buiten zaak heeft gesteld;

Overwegende dat bij gebrek aan belang de geintimeerde Verzele Arthur, geen hoofdzakelijk beroep kon instellen tegen het bestreden vonnis, dat zijn incidenteel beroep derhalve ontvankelijk is (Beroep Gent, 12 April 1871, Belg. Jud. bl. 1074);

Overwegende dat de partij Goemaere opwerpt dat de wet op de arbeidsongevallen op hem niet toepasselijk is, omdat hij in 1945 geen personeel in zijn dienst had gedurende minstens twee maand per jaar;

Overwegende dat het dorswerk met rondreizende dorsmachines slechts seizoenwerk is dat ieder jaar pas na de oogst aanvangt en slechts gedurende enkele weken voortgezet wordt;

Overwegende anderdeels dat de partij Verzele noch bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat Henri Goemaere in de loop van 1945 gedurende meer dan

twee maand per jaar personeel te werk heeft gesteld;

Overwegende dat, mitsdien moet worden aangenomen dat de wet op de arbeidsongevallen ter zake niet toepasselijk is;

Op die gronden :

De Rechtbank,

Alle andere conclusiën van de hand wijzende; gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Verklaart het beroep en het tegenberoep ontvankelijk;

Recht doende;

Zegt voor recht dat Verzele Lucien op 8 September 1945 in dienst werkte van Goemaere Henri, doch dat deze niet onderworpen was aan de wet op de arbeidsongevallen;

Bevestigt dienvolgens het beroepen vonnis waar het de eis van Verzele Arthur q.q. tegen Goemaere Henri heeft afgewezen;

Vernietigt dat vonnis voor het overige en op nieuw wijzende;

Ontzegt aan de partij Verzele Arthur q.q. de eis die zij tegen Volckaert Prudent heeft ingesteld;

Ontslaat dienvolgens de appellante, de verzekeringsmaatschappij van de Belgische Boerenbond van de tegen haar uitgesproken veroordelingen;

Veroordeelt Verzele Arthur q.q. tot de kosten van beide instantiën.

NOOT : Over de dorsonderneming, de arbeidsongevallen overkomen aan dorsarbeiders en de verhouding van de arbeider-dorser tot de dorsondernemer en de landbouwer, zie : Hof Gent, 9 Januari 1939 met noot, Burg. Rechtbank Ieper, 4 Februari 1948 en Werkrechtsheraad Ieper, 28 Juli 1947, R.W. 1947-48, 927 e.v. Betreffende het incidenteel hoger beroep, zie : Rép. prat., V° Appel en matière civile et commerciale, nr

VREDEGERECHT TE HERK-de-STAD

29 Mei 1948.

Vrederechter : M. Marcel Kemp.
Pleiter : Mr. Weyens.

Recht van uitweg. — Verjaring van de in art. 682 B.W. bedoelde vordering tot vergoeding. — Begin van deze verjaring.

Het recht van uitweg (art. 682 B.W.) is een wettelijke erfdiensbaardheid, die niet door verjaring kan teniet gaan. Daarentegen kan de vordering tot vergoeding, bedoeld in art. 682 B.W. wel door dertigjarige verjaring teniet gaan. Deze verjaring begint te lopen vanaf de eerste dag, waarop van de uitweg gebruik is gemaakt en het recht daarop door de insluiting is ontstaan. (B.W. art. 685)

De Keyser t / Severeysns en Kerkfabriek van Loksbergen.

Aangezien de vordering strekt 1° tot verklaring voor recht dat verweerders zich zonder titel noch recht doorvaart verschaffen over een perceel grond toebehorende aan aanlegger en gelegen te Halen

« Thienbunder » Sectie A nummer 558b van het kadaster;

2° tot ontzegging aan verweerders om voortaan nog doorvaart te nemen op voornoemd perceel grond;

3° tot betaling ener schadevergoeding van 2500 frank wegens wederrechtelijke overgang over dit goed;

Aangezien de verweerders volhouden dat sedert meer dan dertig jaar hun erf gelegen nevens dit van aanlegger, is ingesloten en geen toegang heeft tot de openbare weg, dat zij zoals hunne rechtsvoorgangers sedert onheuglijke tijden en zeker sedert meer dan dertig jaar zich toegang verlenen tot de openbare weg langs de eigendom van aanlegger in de voorwaarden van art. 2229 van het Burgerlijk Wetboek;

Aangezien aanlegger dit niet betwist;

Aangezien in beginsel in geval van insluiting het recht van overgang ene wettelijke erfdiensbaarheid uitmaakt en bijgevolg gevestigd is door titel geput in de wet zelve;

Aangezien de erfdiensbaarheid gevestigd door de wet onverjaarbaar is dat echter de wijze waarop het recht van overgang wordt uitgeoefend alsmede ligging en grondslag van dit recht door verjaring kunnen worden verkregen (Zie Les Nouvelles, Droit Civil, Deel III, n° 1227 e.v. alsmede de aangehaalde rechtspraak: Hilbert, Du droit de Passage - L'Enclave, 1933, bl. 137 n° 77 e.v.);

Aangezien de vordering tot vergoeding wegens het recht van overgang verjaart overeenkomstig art. 685 B. W. B. en dat volgens rechtsleer en rechtspraak deze verjaring loopt vanaf de eerste dag waarop de doorgang begon en tevens geboden was door de insluiting (Zie J. M. Pardessus, Traité des Servitudes, n° 224; Les Nouvelles, Deel III, n° 1230; *Contra* A. Kluyskens, Beginselen van Burgerlijk Recht, Deel V, bl. 346, n° 374);

Aangezien dienvolgens de eis strekkende tot ontkenning van erfdiensbaarheid niet is gegrond en dat aanlegger evenmin aanspraak heeft te maken op enige schadevergoeding;

Om deze redenen: (afwijzing van de vordering)

PARTICULIERE ARBITRAGE TE ANTWERPEN

18 November 1947.

Arbiters: Mrs. Van der Cruyssen, Temmerman en Biltris.

Pleiters: Mrs Van Migem en Lagrange.

Vennootschap in gemeenschappelijke naam. — Liquidatie. — Verdeling in natura. — Berekening van de respectievelijke aandelen op grond van de inbrengsten.

Bij de liquidatie van een vennootschap in gemeenschappelijke naam moet de verdeling, wanneer zij tenminste mogelijk is, in natura geschieden. De berekening van het respectievelijk aandeel der vennoten wordt gedaan op basis van ieders inbrengsten en niet krachtens de statutaire bepalingen betreffende de verdeling der winsten en verliezen, behoudens uitdrukkelijk afwijkend beding.

Rombouts Fr. t/ Bombeke-Rombouts en J. Rombouts.

Gezien de stukken des gedings, en namelijk het scheidsrechterlijk verdrag d.d. 14 Augustus 1944, hetwelk terzeldertijd als deze beslissing aan de registratie zal onderworpen worden;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Overwegende dat partijen in geschil zijn betreffende de wijze waarop de waarde van het aandeel van dame Wwe J. Rombouts, overleden op 30 Mei 1943, in de maatschappij in gezamenlijke naam «Wed. J. Rombouts en Kinderen» berekend en onder partijen verdeeld moet worden;

Overwegende, wat de waarde van dit aandeel betreft, dat partijen thans terecht akkoord gaan om aan te nemen dat desaangaande de werkelijke waarde, per 30 Mei 1943, van het actief der maatschappij in aanmerking moet worden genomen;

Overwegende dat partijen echter in geschil zijn nopens de werkelijke waarde van de verscheidene bestanddelen van het onroerend bezit en van het roerend bezit der vennootschap;

Overwegende dat, wat de berekening der waarde van het aandeel van wijlen dame J. Rombouts betreft, de betwisting tussen partijen niet slaat op een principiële kwestie, doch op een reeks feitelijke kwesties, in verband met de diverse elementen die de activa der maatschappij uitmaken;

Overwegende dat, wat betreft de verdeling tussen partijen van de waarde van het aandeel in kwestie, het geschil integendeel over een principiële kwestie gaat, en om de kwestie te weten of gezegde waarde tussen partijen dient verdeeld in de verhouding der inbrengsten (in welk geval het aandeel van de overledene circa 5/7 van het kapitaal bedraagt) ofwel indien de verdeling dient te geschieden volgens de regels statutair vastgelegd voor de verdeling der winsten en verliezen (in welk geval het aandeel der overledene slechts op 1/3 beloopt

Overwegende dat het gewenst voorkomt eerst de principiële kwestie te beslechten.

I. Verdeling der waarde van het aandeel der overledene :

Overwegende dat in de uiteenzetting der beweegredenen der wet van 18 Mei 1873 op de handelsvennootschappen werd herinnerd aan het principe dat terzake verdelingen de verdeling in natura dient te geschieden wanneer zulks mogelijk is;

Overwegende dat de rechtspraak dus terecht beslist dat, wanneer tot de vereffening van een maatschappij in gezamenlijke naam wordt overgegaan, de verdeling zo mogelijk in natura moet gebeuren;

Overwegende dat anderzijds noch het Burgerlijk Wetboek, noch de wet op de handelsvennootschappen een bepaling bevatten die een afwijking zou stellen aan het principe, dat het aandeel van ieder vennoot in het maatschappelijk fonds, zoals in iedere onverdeeldeheid, in juiste verhouding is met de door hem gedane inbrengsten;

Dat de beschouwing dat de handelsvennootschappen de rechtspersoonlijkheid hebben en burgerlijke onverdeeldeheden niet, alhoewel juist op zichzelf, niet ter zake dienend is wanneer het er om gaat het aandeel van een der vennoten in het maatschappelijk fonds te beoordeelen;

Overwegende dat de verdeling van het maatschappelijk bezit in de verhouding der inbrengsten voldoet aan het doel dat de contractanten in de regel nastreven wanneer zij een vennootschap stichten, en aan het begrip van het contract van vennootschap;

Dat de rechtspraak dus terecht dit principe huldigt;

Overwegende dat alleen dan van dit principe zou kunnen worden afgeweken zo de partijen dit uitdrukkelijk hadden bedongen;

Overwegende dat zulks in casu geenszins het geval is;

II. Waarde van de onroerende en van de roerende elementen van het maatschappelijk actief per 30 Mei 1943 :

(Zonder belang).

Om deze redenen :

De ondergetekende scheidsrechters, alle andere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Zeggen voor recht dat de meerdere waarde, voortspruitende uit de vergelijking der balans van 1942 en de herschatting van het actief op zijn werkelijke waarde per 30 Mei 1943 dient te worden verdeeld tussen de vennoten in de verhouding der kapitaal-inbrengsten, zijnde dus 5/7 voor rekening van wijlen dame J. Rombouts;

(het overige zonder belang).

NOOT: De regels, die door bovenstaande beslissing worden geformuleerd, gelden in principe, zoals in de motivering wordt gezegd, bij de liquidatie van alle vennootschappen. T.a.v. een naamloze vennootschap, wanneer bij toepassing van art. 185 W.v.K. de vereffenaars de resterende goederen ter beschikking van de vennoten stellen, ontstaat er zelfs een onverdeeldheid, die door de civielrechtelijke regels betreffende de verdeling beheerst wordt. (Vgl. Resteau, Sociétés anonymes, IV, n° 2007; Rép. prat. du droit belge, V, Sociétés anonymes n° 2717; De Page, V, n° 108). Wanneer in de statuten niets voorzien is omtrent de verdeling, gelden (artt. 1872 en 1873 B.W.) de regels betreffende de verdeling van de nalatenschappen. Zie in dezelfde zin betreffende de berekening van de aandelen in verhouding met de inbrengsten en niet in de verhouding bepaald voor de verdeling der winsten: R.v.K., Antwerpen, 28 Mei 1926, Jurisprudence du Port d'Anvers, 1926, 214.

ON

MEDEDELINGEN

RECHTSGELEERD MAGAZYN THEMIS

In het Rechtskundig Weekblad van 15 Februari 1948 (kol. 719) vestigden wij de aandacht op het hogergenoemd Nederlands tijdschrift. In aansluiting daarmee en om de Belgische jurist aan te sporen regelmatig kennis te nemen van deze belangrijke tweemaandelijks publicatie, geven wij hierna de opsomming van de bijdragen, die in de vier verschenen afleveringen van de lopende jaargang 1948 verschenen zijn.

Mr. K. Groen, Enkele opmerkingen aangaande de wet op de Coöperatieve Verenigingen 1925 (blz. 3-54); Mr. J. G. Buddingh de Voogt, De persoonlijke octrooi-rechtelijke licentie in het algemeen en in verband met de haar thans betreffende bijzondere bepalingen (blz. 55-90; 137-175); Mr. L. E. H. Rutten, De zogenaamde Exceptio Plurium Litis Consortium in hoger beroep of cassatie (blz. 91-105); Mr. E. W. Boeles, Verzekerbare en verzekerde waarde. Een voorstel tot wijziging van de hierop betrekkelijke bepalingen in het Wetboek van Koophandel (blz. 176-226); Mr. Dr. D. J. Sannes, Enige civielrechtelijke gevolgen der vijandelijke bezetting van Nederland, naar Engels

recht (blz. 253-276); Mr. J. Kruseman, Otto Gierke en zijn Genossenschaftsrecht (blz. 277-318); Prof. Mr. J. Zeylemaker Jzn., De rechtspersoon als procespartij in het bijzonder bij twijfel aangaande de wettigheid van haar organen (blz. 319-354).

De bladzijden 106-136, 227-252, 355-408 bevatten uitvoerige boekbesprekingen.

HET «TIJDSKRIF VIR HEDENDAAGSE ROMEINSHOLLANDSE REG»

Het derde nummer van de elfde jaargang (Augustus 1948) van het driemaandelijks «Tijdschrift vir hedendaagse Romeinshollandse Reg» opent met een warme oproep van de redactie, gericht tot de Zuid-Afrikaanse juristen en tot hun cliënten om zich meer dan dit tot nog toe het geval was van de Afrikaanse taal te bedienen in hun pleidooien, testamenten, huwelijkscontracten en dergelijke documenten. Dit ingevolge de vaststelling dat tussen de honderden gerapporteerde zaken in de verschillende afdelingen van de hogere Zuid-Afrikaanse hoven er in 1944 slechts 23 in het Afrikaans waren opgesteld (p. 151-152).

Dr. P. J. Verdam, hoogleraar in het Romeinse recht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, behandelt in een stuk getiteld: «Enkele algemene opmerkingen over den invloed van het christendom op het Romeinse recht» een voor de romanisten niet onbelangrijk vraagstuk. Hij steunt hierbij op de geschriften van Troplong en Riccobono, maar vooral op een rede van zijn voorganger, Prof. Mr. V. H. Rutgers (p. 153-172).

Dr. T. B. Barlow bestudeert de verschillende gevallen waarin een patient overleden is door het gebrek aan zorg vanwege de medicus (Medical Negligence Resulting in Death» (p. 173-190).

Jonkheer P. J. Boogaert's bijdrage onderzoekt, vooral langs de rechts-historische zijde het probleem «Kan een in gemeenschap van goederen gehuwde vrouw curator over haar echtgenoot zijn?» (blz. 191-203).

Prof. B. Beinart van Rhodes Universiteitscollege te Grahamstad, publiceert ten slotte het eerste stuk van een reeks studiën, gewijd aan het administratieve recht, vooral in Zuid-Afrika (p. 204-233).

Een drietal boekbesprekingen besluiten dit nummer van dit interessante tijdschrift, dat wij onze juristen ten zeerste aanbevelen. Het is de enige bestaande band tussen de Europese Nederlandssprekende juristen en onze Afrikaanse stambroeders. L. Th. M.

RECHTSHISTORISCHE PUBLICATIE

Het laatst verschenen dubbel-nummer van de «Revue du Nord» (t. XXX, nr 118-119), het orgaan van de «Société d'Histoire des pays flamands, picards et wallons», gepubliceerd onder de auspiën van de Universiteit van Rijsel, bevat naast een overzicht van het historisch werk in het Departement du Nord in 1947, een zestal artikelen allen gewijd aan de steden-geschiedenis. Prof. F. L. Ganshof bespreekt twee keuren uit de XIIe eeuw door Philips van de Elzas verleend aan de stad Atrecht (vooral van belang voor de strafrechtsgeschiedenis); J. Masiel du Biest behandelt het ontstaan en de ontwikkeling van de bevolking en van het stadsprateriaat te Amiens (1109—XIVe eeuw); Prof. J. Dhondt schetst de stedelijke ontwikkeling en het grafelijk initiatief in de XIIe eeuw in Vlaanderen; P. Heliot en A. Leducque bespreken de versterkingen van Montreuil-sur-Mer, terwijl E. H. Lestocquoy het ontstaan van deze stad bestudeert. Een korte noot van de onlangs overleden archivaris van Douai, G. Espinas, over de dadorde

van de Potatio van de Gilde van St. Omaar, besluit deze mooie publicatie.

* * *

Het laatste nummer (4e serie, 26 jg., 1948, nr 1-2) van de «Revue Historique de Droit Français et Etranger», orgaan van de «Société d'Histoire du Droit» te Parijs, bevat een artikel over het Romeinse koopcontract van de bekende romanist uit Lausanne, Prof. Ph. Meylan, getiteld: «Satisfactio secundum Mancipium»; een diepgaand en uitgebreid onderzoek over de afschaffing en de opheffing van het ambt van «subdélégués des intendants» in Augustus 1715, van de hand van de specialist in deze materie, J. Ricomard; een artikel over de communautiteit der meester-metselaars te Parijs in de XVIIe en XVIIIe eeuw, door J. J. Letrait. Een tweetal kortere studies, een van J. Laborde-Boulou over het Romeinse begrip «Benignitas», en een ander van Roger Grand over de eerste betekenis van het woord «communia» = gemeente tijdens de middeleeuwen; een verslag der «24me semaine d'Histoire du Droit Normand»; de gebruikelijke boekbesprekingen en uitvoerige kronieken bewijzen dat op dit ogenblik de Franse rechts-historici zeer bedrijvig zijn.

L. Th. M.

Overzicht der Rechtsliteratuur

FRANKRIJK

- CAES R., HENRION R. — *Collectio bibliographica operum ad jus romanum pertinentium*. — Fasc. 1. — De Visscher, Excl. Office intern. de Librairie (Bruxelles).
- BAUDUIN Jean. — *Le Régime fiscal des déclarations et des reconnaissances des dons manuels*. — Reims, Impr. du Nord-Est, 1948.
- CROWTHER J. G. — *Science et structure sociale*. — Alençon, Impr. alençonnaise. — 1948.
- DROZ Jacques. — *Histoire des doctrines politiques en France*. — Paris, Presses universitaires de France. — 1948.
- BATIFFOL Henri. — *Traité élémentaire de droit international privé*. — Librairie générale de droit et de jurisprudence.
- Jurisprudence du Conseil d'Etat*. — Table 1925-1934. — Recueil Sirey.
- LUREAU Pierre et OLIVE Pierre. — *Commentaire des polices françaises d'Assurances Maritimes sur corps de navires*. — Libr. gén. de Droit et de Jurisprudence.
- NIBOYET J. P. — *Traité de droit international privé*. — Tôme V: La territorialité (fin). L'extraterritorialité. — Recueil Sirey.
- PERRAUD - CHARMANTIER A. — *Petit dictionnaire de droit*. — Libr. gén. de Droit et de Jurisprudence.
- Travaux de la Commission de Réforme du Code civil (année 1946-1947)*. — Recueil Sirey.
- BOITEAU Louis. — *Les Congés payés*. — Paris, Editions de la Revue «Questions prud'homales». — 1948.
- CAPUS J. — *L'Evolution de la législation sur les appellations d'origine. Genèse des appellations contrôlées*. — Paris, L. Larmat. — 1947.
- DELOBEL Robert, MARIE-CARDINE Robert et FORTIN Bernard. — *Le Nouveau régime des baux ruraux et des aliénations de biens ruraux*. — Paris, les Editions T.F.J., 1948.

ENGLAND

- ELMAN Peter. — *The Law in Relation to Partners*. — Stevens.
- GELDART William. — *Elements of English Law Rev.* by Sir William Holdsworth and H. G. Hanbury. — O.U.P.
- KERN Fritz. — *Kingship and Law in the Middle Ages*. — Blackwell.
- SAMUELS H. — *The Law of Trade Unions*. — Stevens.
- SAMUELS H. — *Industrial Law*. — Pitman.
- SMILLE Wilson G. — *Public Health Administration in the United States*. — Macmillan.
- WÖARNER Richard. — *The Principles of Public Administration*. — Pitman.
- WETTACH Robert H. — *A Century of Legal Education*. — (North Carolina) O.U.P.

ERRATUM

In het artikel: DE UITZONDERINGSWETGEVING 1940-1948 HOUDENDE VERLENGING DER PRIORITEITSTERMIJNEN VAN HET UNIEVERDRAG VAN PARIJS EN HET VOORBEHOUD DER RECHTEN VAN DERDE-MERKGEBRUIKERS TE GOEDER TROUW, verschenen in het vorige weeknummer, is een zinsdeel weggevallen, waardoor een belangrijke passage vrijwel onbegrijpelijk is geworden.

In kolom 233, sub 1), laatste alinea, luidt het bedoelde uittreksel van het verslag van Mter Ph. Coppieters de Gibson als volgt (de verleden week weggevallen zinsnede zullen wij cursiveren):

«... celui qui déposerait et exploiterait en Belgique » une marque, ignorant de bonne foi qu'une marque » semblable a été déposée à l'étranger depuis la guerre, » ne pourrait se voir évincer des droits acquis » par lui; ceci aurait pour effet d'inciter les étrangers » à ne pas retarder l'accomplissement par eux des formalités nécessaires à la protection de leurs droits en » Belgique et à ne pas remettre indéfiniment cet accomplissement en se fiant aux prorogations successives du délai de priorité. » (9)

TIJDSCRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — Afl. 38, van 6 November 1948.

Mr. Dr. H. J. Romeijn, Het wetsbegrip, mede in verband met art. 99 R. O. — Mr. H. J. Dons, Het onsplitbare aveu. — W. H. Vermeer, Oogmerk van wederrechtelijke toeëigeningen. — Mr. F. Bordewijk, Nieuwe attributie van rechtsmacht. — Mr. J. Peters, Enige aanvullende opmerkingen over de prijzenbureaux van onroerende zaken Prof. Mr. Dr. G. Van Den Bergh, Art. 7 der Grondwet en de gemeentelijke verordening. — Mr. B. C. Goudsmit, Mr. J. W. Foest.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-Ambt en Registratie. Nr. 4059.

Dr. E. D. Hirsch Ballin, Over de rechtsbescherming van Amerikaanse auteurs in Nederland. — Mr. J. H. Groen, Postspaarboekjes voor belegging van erfenisgeld van minderjarigen.

Journal des Tribunaux. — Nr. 3784 van 7 November 1948.

M. R. Tahon, Le mobile en droit pénal belge. — G. Hoornaert, La loi du 21 août 1948 supprimant la réglementation officielle de la prostitution.